

Oliva, Martin

Východní Morava

In: Oliva, Martin. *Gravettien na Moravě*. Klápště, Jan (editor); Měřínský, Zdeněk (editor). Brno: [Masarykova univerzita, Filozofická fakulta], 2007, pp. 104-122

ISBN 9788025410103

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/127371>

Access Date: 01. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

III. *Stratigrafie*: Skrovné nálezy gravettienů se vyskytují v mocném geliflukčně přemístěném horizontu těsně nad půdními sedimenty eemského stáří s industrií taubachienů. Nadloží tvoří 2–3 m čisté svrchněwürmské spraše. Uhlíky z gravettské vrstvy byly E. Opravilem určeny jako jilm, v pylech (H. Svobodová) tvoří 31% stromové druhy, zejména borovice. Suchý stepní ráz přírodního prostředí naznačují pyly nestromových druhů (Poaceae 24%, Chenopodiaceae 7, 5%, Botrychium 7%).

IV. *Absolutní datování*: opracovaná mamutí kost poskytla datum OxA – 5971: 25.040 ± 320 BP (SVOBODA et al. 1996, 153)

V. *Fauna*: J. SVOBODA (et al. 1996, 153) se zmiňuje o modifikované kosti mamuta a neurčité drobnější zvířence. M. NÝVLTOVÁ-FIŠÁKOVÁ (2001b) vyčísluje několik kostí mamuta, koně, méně soba a tura.

VI. *Sídlíštní struktury*: Gravettské artefakty spolu se špatně zachovanými kostmi ležely v redeponovaném sprašovém sedimentu, mocném až 1 m, většinou v 15–25 cm silné geliflukční vrstvě. Sídelní struktury se proto nedochovaly.

VII. *Štípaná industrie*: zlomek škrabadla, dvojité rydlo, několik čepelí a úštěp.

VIII. *KPI*: větší fragment štípané kosti

IX. *Ozdobné předměty* chybí

X. *Různé*: plochý oblázek se stopami používání

XI. *Interpretace*: skrovné nálezy v rozvlečených polohách nedovolují určitější interpretaci; může jít o rozrušené zbytky sídliště nebo lovecké hlídky na úpatí skalního útesu.

XII. *Uloženo* v ArÚB

XIII. *Literatura*: SVOBODA – LOŽEK et al. 1994; SVOBODA et al. 1996; SVOBODA 2001c; et al. 2002, 182; NÝVLTOVÁ FIŠÁKOVÁ 2001b; OLIVA 1997b, 42–43.

48. Předmostí III

I. *Poloha*: na JJV úpatí předmosteckého Chlumu v mn. v. asi 215 m bezprostředně nad nivou Bečvy, JJZ od kostela, v okolí bloku č. 2 nové zástavby na Teličkově ulici.

II. *Průběh výzkumů*: zachraňovací výzkum B. Klímy v letech 1982–83. S lokalitou patrně souvisí i nález mamutích kostí (zastoupen též kůň a vlk) na Hranické ulici několik desítek m severněji r. 2005 (výzkum Zd. Schenk, viz PV 47, 94–96).

III. *Stratigrafie*: bezprostřední podloží polohy s kostmi tvořilo geliflukční souvrství s relikty přemístěných půd, v nadloží ležela spraš svrchního würmu. Část nálezové polohy zasahovala do šedavých hlín a jílu, pozmeněných již pleistocenní činností vody. Místy se v podloží objevovaly štěrky a písky z říční terasy.

IV. *Absolutní datování*: GrA-28095: 16 800 ± 90 BP, vzorek patrně kontaminován

V. *Fauna*: u bloku č. 2 nalezeno větší množství pozůstatků mamuta, např. atlas, kosti z chodidel, stoličky a 2 mandibuly.

VI. *Sídlíštní struktury*: hlavní koncentrace mamutích kostí se nacházela ve vnějším SZ nároží průkopu pro teplovodní potrubí. Západně od S-J úseku průkopu byla při hloubení základů bloku č.2 odkryta souvislá plocha, žel značně porušená výstavbou kanalizace a starší zástavbou. Plocha poskytla nálezy mamutích kostí a stoliček. Četné

uhlíky, spálené kosti a stopy popela však nasvědčují existenci výraznější sídelní koncentrace směrem k severu, kam terén mírně stoupá; nálezy štípané industrie však zůstaly jen ojedinělé. V JV části základové plochy však byla prozkoumána výrazná koncentrace mamutích kostí o rozměrech 3 × 4 m, obsahující v erozní rýze cca 2 m dlouhé a 40 cm široké početnou drobnotvarou industrii. V severním profilu průkopu SV odtud se v délce 25 m rýsovala souvislá vrstva mamutích kostí (žebra, kosti z chodidel, stoličky aj.). Z nástrojů se objevil nepravidelný hrot (?) s náznakem řapu. Ojedinělé mamutí kosti bez dalších dokumentů se vyskytovaly i v hlavní kanalizační rýze podél západního okraje silnice v prostoru náměstí.

VII. *Štípaná industrie* je vyrobena převážně z radiolaritu a má mikrolitický ráz: čepelky s otupeným bokem, mikrogravetta, příčná retuš, několik rydel.

VIII. *KPI*: Zdobený „drtič“ z mamutoviny a zlomek kyje z podélné štěpiny mamutiho femuru.

IX. *Ozdobné a umělecké předměty*: drtič z mamutoviny je zdoben řadami krátkých rýžek, přetátých podélnými rýhami.

X. *Zvláštní předměty* nehlášeny.

XI. *Interpretaci* charakteru osídlení nahodilé nálezové situace neumožňují.

XII. *Uloženo*: ArÚB, M Přerov.

XIII. *Literatura*: KLÍMA 1984b; 1985; OLIVA 1997b, 43–46; SVOBODA et al. 2002, 182.

48a. Přerov

I. *Poloha*: Při rekonstrukci domu č.p. 26 na Horním náměstí, na návrší v nm. v. 215 m.

II. Záchranný výzkum J. Kohoutka r. 2000.

III. *Stratigrafie*: tmavohnědé jílovito-písčité vrstvy nad polohami písku a travertinu.

IV. *Datování*: holocenní datum z koňského zubu svědčí o kontaminaci (SVOBODA et al. 2002, 182).

V. *Fauna*: měly být nalezeny i zvířecí kosti (l.c.).

VI. *Sídlíštní struktury* se v patrně přemístěných sedimentech nedochovaly.

VII. Menší kolekce ŠI obsahuje hlavně čepelky,

VIII-X. bez dokladů

XI. *Interpretace*: stopa přechodného osídlení, vzhledem k poloze na kopci nad údolím snad lovecká hlídka.

XII. *Uloženo*: muzeum J.A. Komenského v Přerově.

XIII. *Literatura*: KOHOUTEK 2001; SVOBODA et al. 2002, 182.

VÝCHODNÍ MORAVA

Východomoravská oblast gravettienů je poměrně málo známá, a to zejména proto, že neposkytla tak jedinečné terénní situace a tak výmluvné dokumenty duchovní kultury jako slavná sídliště lovců mamutů u Předmostí a pod Pavlovskými vrchy. Poloha poblíž odvěké komunikační tepny podél řeky Moravy, s bohatými loveckými revíry, však skýtala právě gravettienům osídlení vynikající podmínky. I když některé stanice jsou známy již z předválečných let (SKUTIL 1940; HRUBÝ 1951), k objevu většiny lokalit došlo teprve v posledních 25 letech. Na prospekční činnost M. Olivy z ústavu Anthropos MZM (OLIVA 1998a) zde

koncem 90. let navázal P. Škrdla, který rozvinul i terénní výzkumy. Jeho zásadní práce (ŠKRDLA 2005) jakož i četné drobnější příspěvky (hlavně v Přehledech výzkumů) zde mohly být vytěženy jen v omezené míře.

49. Napajedla I – „Šardica“ (okr. Zlín)

I. *Poloha*: výrazná terénní výspa, vybíhající z masívu Chřibů k V nad řeku Moravu SSZ od Napajedel. Na nálezové ploše, která pokrývá osu hřbítku v délce min. 250 m (mezi vrstevnicemi 270–295) lze rozeznat dvě části, oddělené nikoli sterilními plochami, ale spíše skladbou surovin: a) nálezy na plošině severně (ojediněle i jižně)-od „Kučerova sadu“, pod kterým se zřejmě nachází střed koncentrace; b) východní svah pod kótou 275 se značnou koncentrací nálezů a s vyšším zastoupením radiolaritu. Zvláště registrujeme ještě nálezy SZ od zmíněné kóty.

II. *Sběry*: lokalitu objevil r. 1978 Alois Koutný, na jehož sběry navázali od počátku 90. let pracovníci ústavu Anthropos MZM.

III. *Stratigrafie*: ornice s podložním humózním horizontem nasedá na terciérní zvětraliny. Intaktní nálezovou vrstvu jsme zatím nezastihli.

IV. *Datování*: bez podkladů.

V. *Fauna*: z cihelny pod lokalitou na vých. úpatí kopce byla r. 1926 zachráněna neúplná kostra nosorožce a mamutí molár (HRUBÝ 1951, 69). Další těžba nebyla žel sledována.

VI. *Sídlíštní struktury*: nedochováno, distribuci nálezů viz sub I.

VII. *Štípaná industrie*. Sběry zde prováděli profesionální archeologové a jimi zaškolený amatérský spolupracovník, schopný rozeznávat i velmi drobné předměty, což osvědčil mj. zachycením mnoha mikročepelek na nedalekém aurignackém stanovišti u Žlutavy. Zpracovávaný soubor tedy skýtá velmi věrohodný vzorek ŠI z lokality. Zde však budeme hodnotit jen tu část kolekce, jež byla v první etapě sběrů shromážděna z celé plochy stanoviště. Dodatečně se ukázalo, že svah směrem k řece poskytuje výrazně větší množství artefaktů z radiolaritu, takže lokalita byla rozdělena na tři sektory, jež napříště budou hodnoceny odděleně.

1. Surovina. I když glaciálu silicity (pazourek) stále dominují (66%), mimořádně hojně se objevuje radiolarit (25%), zpracovávaný hlavně v dílnách na východním úbočí kóty. Z rohovic je nejhojněji zastoupen typ Zdislavice – Troubky (50 kusů, 2,7%) a různé blíže neurčené variety, pocházející asi z řeky Moravy či z glaciálu (0,5%). Tři kusy lze srovnat s rohovcem typu Krumlovský les a dva mají svůj původ v moravském křídovém útvaru. Nejvzdálenější import představují 4 drobné artefakty z obsidiánu (obr. 94 : 7–10). Rydlo na obr. 99: 2 připomíná středopolský silicit typu čokoláda, určení je však podle A. Přichystala nejisté. Čepel s ventrálním vrubem (obr. 100: 14) je z chalcodonu (det. A. Přichystal). V podobě ojedinělého valounového sekáče se vyskytl křemen. Využitost radiolaritu na výrobu nástrojů je poněkud nižší než u pazourku, avšak je z něj relativně téměř dvakrát více jader (tab. 38).

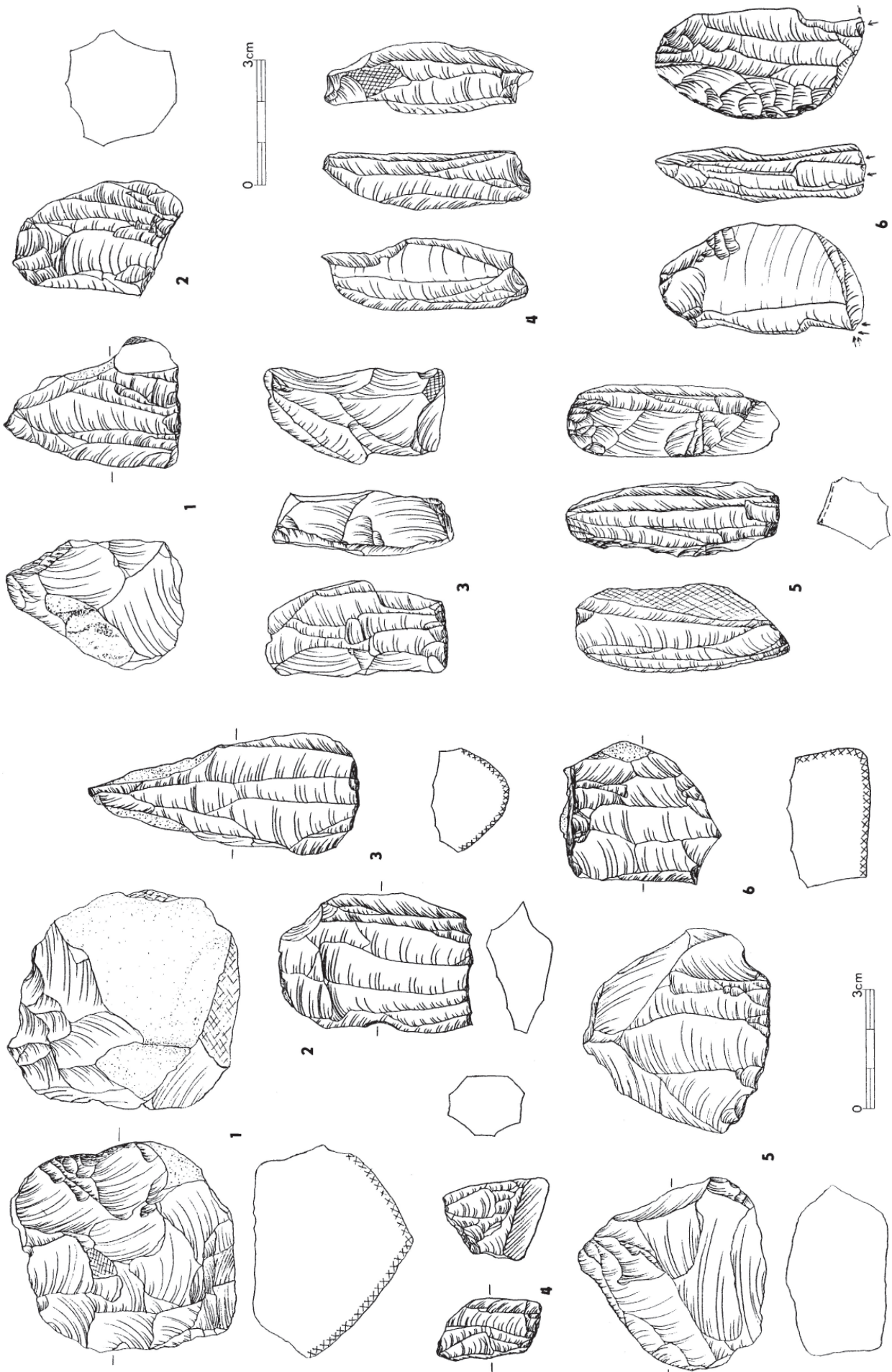
2. Hlavní skupiny (tab. 38): vzhledem k tomu, že nejde o sběry ochuzené subjektivním výběrem, lze značný podíl jader (13,6%, nejvyšší v moravském gravettien) považovat za charakteristický jev sledovaného celku. Zřejmě to souvisí s přisunem radiolaritových jader, jež často nebyly vytěženy.

Neobvykle početné jsou i místně retušované a viditelně opotřebované kusy (13,4%), které takto umenšují skupinu neretušované debítáže, jež nedosahuje ani poloviny všech artefaktů. Drobný odpad, který není v předchozích počtech zahrnut, se objevuje poměrně řídko (390 kusů).

3. *Výrobní etapy*. Silné zastoupení fází preparace (27%) a těžby (41%) statisticky souvisí s malým počtem výrobního odpadu. U pazourku převládají produkty těžby nad produkty preparace daleko výrazněji než u radiolaritu, takže radiolaritová jádra nebyla po preparaci těžena do té míry jako pazourková. Rohovce jsou zastoupeny ve fázi preparace početněji než ve stadiu těžby, zřejmě proto, že o polotovary z této hrubší suroviny nebyl zájem. Rohovcová surovina nedosahovala homogenity pazourku či radiolaritu a při práci se často tříštila, jak svědčí častá fragmentace jader ze zdislavického rohovce (tab. 39). Pazourková i radiolaritová jádra procházela přibližně stejnou měrou stadiem reparace (obr. 94: 3–6).

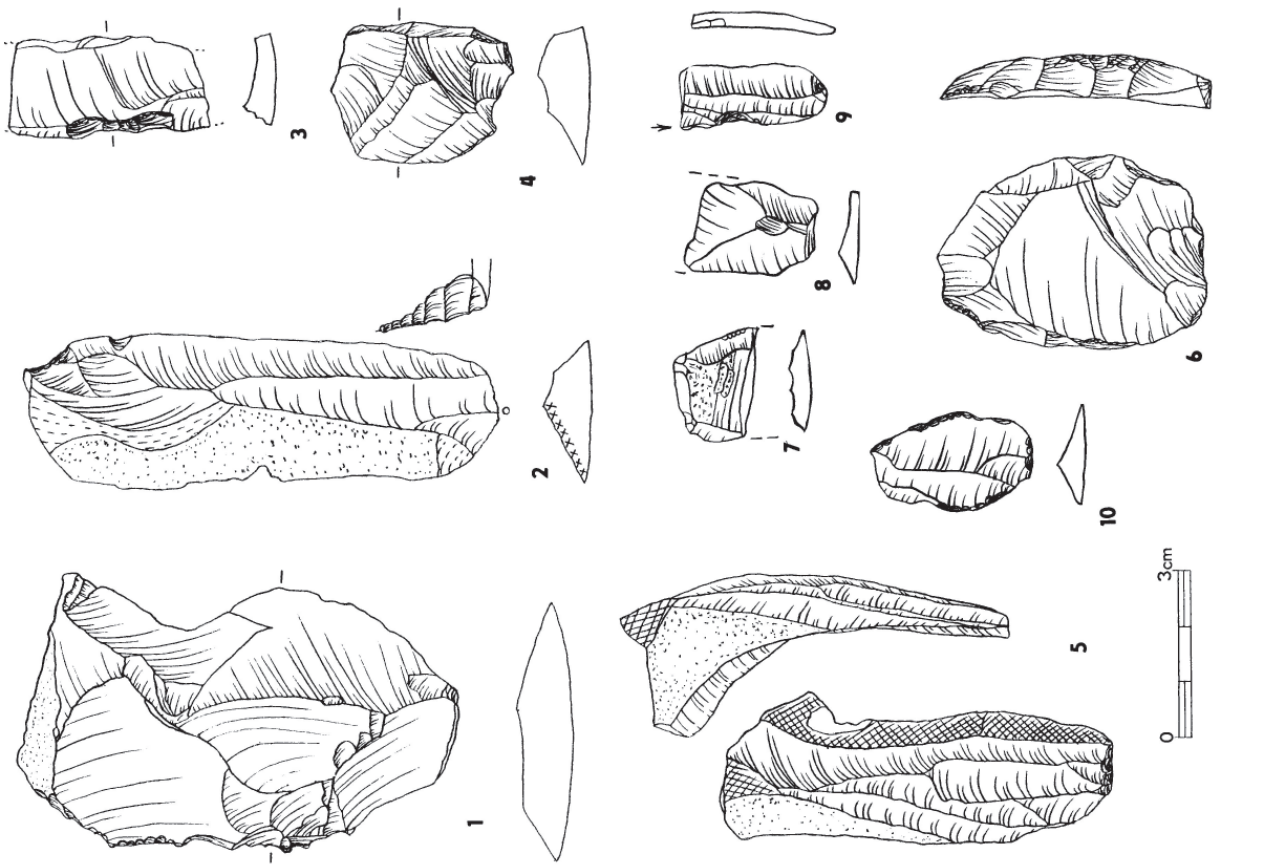
Jádra jsou v souboru neobvykle početná (tab. 39–40). Hlavní rozdíl mezi jádry z pazourku a radiolaritu spočívá v tom, že pazourková jádra vykazují vyšší podíl rydlovitých a vytěžených kusů. Standardních čepelových jader je opět víc z radiolaritu, přesto, že celkový počet exemplářů z této suroviny je menší. Podíl zlomků a vytěžených kusů přesahuje 40%, což má v moravském gravettien období pouze v Petřkovicích I (sbírka J. Folprechta). Převážně mezi radiolaritem se vyskytují kusy ve fázi iniciace suroviny (6 ks a 2 z pazourku) a upravené exempláře, z nichž ještě nebylo těženo (3 kusy, obr. 91: 1). Ze zvláštních forem se ojediněle objevují jádra tužkovitá (obr. 92: 4) a kýlovitá, příznačné jsou velmi ploché těžní plochy, což vedlo k zařazení deseti kusů mezi jádra plochá (obr. 91: 2–3, 5–6). Výraznými tvary se prezentují jádra na tlustých úštěpech, určená k odbíjení silných čepelek, a to buď od jedné podstavy (obr. 93: 1–4), nebo z hrany i z plochy (obr. 93: 5). Zejména kusy z pazourku vynikají pečlivými zápravami přední i zadní strany (obr. 92: 6; 3: 3–5). Mezi standardními čepelovými jádry převažují jednopodstavová (obr. 92: 1) nad dvoupodstavovými (obr. 92: 2). Pokročilá transformace vedla k častým změnám orientace těžby (obr. 91: 4), aniž by však zanikly stopy původní složité úpravy či dodatečných reparací (obr. 92: 3, 5). Nejobvyklejší zápravou je plochá úprava zad (obr. 92: 1). Zatímco u jednopodstavových jader převažuje skoro dvojnásobně radiolarit nad pazourkem, u kusů se změnou orientace jsou podíly při tomtéž poměru opačné (tab. 40). Radiolaritová jádra jsou celkově širší, pazourková protáhlejší.

Netetušované produkty bez odpadu tvoří zhruba 49%. Největší procento surových polotovarů zůstalo mezi rohovci (60%), méně mezi pazourky a nejméně mezi radiolarity (41%, tab. 38). Pořadí zastoupení cílových produktů v rámci jednotlivých surovin je však právě opačné. Mezi úštěpy s celkovou kůrou, které jsou produktem iniciace suroviny, je množství radiolaritu a pazourku vyrovnané, s pokračující těžbou však dochází ke stále výraznější převaze pazourku. To souvisí s výše zmíněnou větší vytěžeností pazourkových jader. Rovněž odražené vodící hrany jsou u pazourku častější, než by odpovídalo kvantitativnímu poměru pazourkových a radiolaritových jader. Zda se ze suroviny rozdílných reparačních produktů dá usuzovat na rozdílné způsoby reparace jader z pazourku (např. vytvářením sekundárních vodících hran, obr. 94: 3) a z radiolaritu

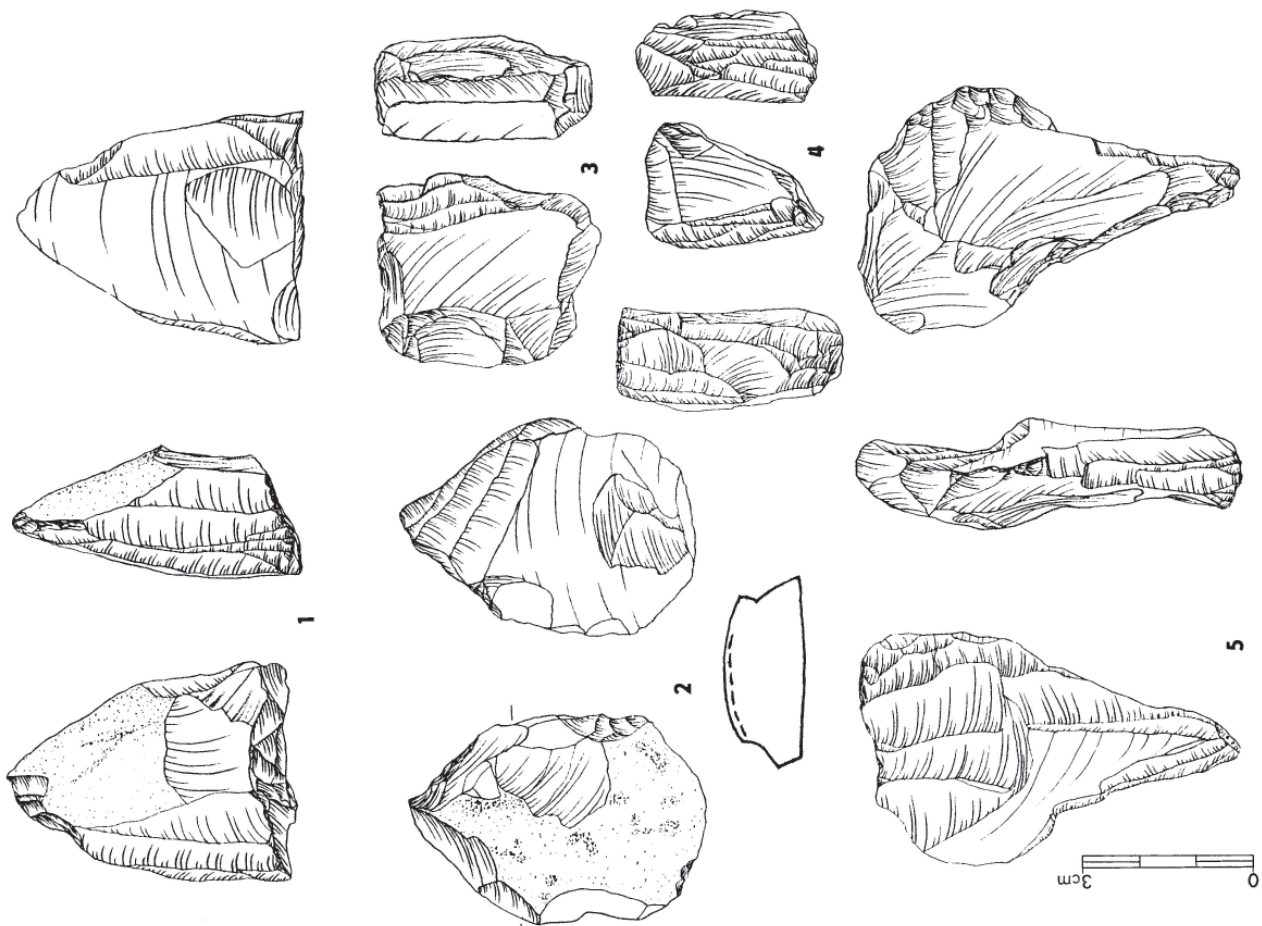

Obr. 92 Napajedla I, jádra; 1-3,5-6 S, 4 R. Napajedla I, nucléus.

Obr. 91 Napajedla I, jádra; 1,5-6 R, 2-4 S. Napajedla I, nucléus.

Obr. 94 Napajedla I, preparační a technické odštěpy: 1-2,6 R, 3-5 S. Artefakty z obsidiánu: 7-10. Napajedla I, 1-6 éclats de préparation, 7-10 artefacts en obsidienne.

Obr. 93 Napajedla I, rydlovitá jádra: 1 R, 2-5 S. Napajedla I, nucléus étroits.

(např. odražením poničených úderových ploch, obr. 94: 6) si vzhledem k nedostatečnému vzorku a k nejistotě technologické identifikace netroufám říci. Zatímco mezi preparačními čepelími je převaha pazourku nad radiolaritem jen dvojnásobná, u cílových čepelí roste bezmála na čtyřnásobek a u neretušovaných čepelí radiolarit prakticky chybí.

I mezi retušovanými nástroji převažují pazourky, ne však tak výrazně jak mezi debitáží, avšak přesto citelněji než u jader a místně retušovaných kusů (tab. 38). Z rohovce typu Zdislavice je raženo 5 nástrojů, ze spongolitu 1 škrabadlo, z chalcedonu čepel s vrubem a z valounu křemene jedolící sekáč (tab. 41). Pazourkové polotovary retušovaných nástrojů byly vybírány pečlivěji než radiolaritové, kde je více produktů z etapy preparace. Nejpřísnější selekci cílových polotovarů však pozorujeme u rohovců, kde se jen málokterý produkt preparace dočkal opracování, což zřejmě souvisí s celkově nízkým statusem těchto méně vzhledných materiálů. Co se týče tvaru použitých polotovarů, převažují s téměř 70 procenty čepel, hojně jsou však zastoupeny i preparační úštěpy (22%), hlavně mezi radiolarity. Řada zdařilých úštěpů a čepelí z radiolaritu však zůstávala bez retuší (obr. 94: 1–2).

Škrabadla (11,0%) jsou většinou čepelová, často s postranní retuší (obr. 95: 1–2), jen ojediněle úštěpová (obr. 95: 3), dvojitá (obr. 95: 4) a nevýrazná vysoká (1 z radiolariového rohovce a 1 jádrovitě ze spongolitu). Hojná jsou škrabadla v kombinacích, většinou s rydlem (12 ks, obr. 95: 5–9, 11), ale i s drasdem (obr. 95: 100) a s protilehlou retuší (obr. 95: 12). 68% polotovarů tvoří čepel, zbytek stejným dílem preparační a cílové úštěpy a 1 jádro. Vedle 22 kusů z pazourku se objevila jen 3 škrabadla z radiolaritu (obr. 95: 6).

Vrtáky (4%) vystupují v dosti typických formách s ostrými špičkami (obr. 99: 3–6), stejně početně se však vyskytují i tupé zobce na preparačních úštěpech a ve čtyřech kusech oba typy v kombinacích. Dva artefakty z této skupiny jsou ze zdislavického rohovce a tři z radiolaritu, ostatní z pazourku.

Rydla (53, 3%) jsou zdaleka nejpočetnější skupinou a téměř pětinu se mezi nimi uplatňují radiolarity. Rydla klínová (obr. 96: 1–7) lehce převažují nad hranovými (obr. 97: 8–10; 98: 1–2) a jen trošku méně početná jsou rydla na lomu (11,7%, obr. 96: 8–9). Negativy po rydlových úderech často zasahují spíše ventrální plochu než hranu polotovaru a někdy ještě pokračují stejnosměrnou ventrální retuší (obr. 97: 10). Kromě toho se sporadicky vyskytují i rydla příčná (obr. 98: 3, 6 v kombinaci s klínovým), rydla typu Corbiac (obr. 97: 5–6) a početně exempláře s údery vedenými na neretušovanou hranu (obr. 96: 10; 97: 2) či přirozenou plochu. Tou nejčastěji bývá nerydlový negativ (obr. 97: 3) nebo distální konec jiného rydlového negativu. Někdy nelze vyloučit, že polyedrický tvar sloužil spíše k těžbě mikročepelí (obr. 96: 7; 97: 1), u jiných polyedrických rydel se to nezdá pravděpodobné (obr. 96: 3–5; 97: 9; 98: 2–3, 6–8). Z celkového počtu 228 rydlových hran se přesně polovina nachází v kombinaci s jiným rydlem (obr. 96: 8–9; 97: 1; 98: 5–9; 99: 1–2) nebo s jiným nástrojem, ponejvíce škrabadlem (obr. 95: 5–11). Mnohdy ovšem může jít jen o úpravu kvůli upevnění nebo o otupení hrany pro oporu prstu. Třebaže v polotovarech opět značně převládají cílové čepel,

nelze přehlédnout ani časté použití hrubých preparačních úštěpů (obr. 96: 3, 5, 10; 98: 2–3, 5–6; 99: 2).

Příčně retušované čepel a úštěpy (4%) se vyskytují v různých podobách: retuše bývají strmé (obr. 99: 8, 14, 12–inverzní), tvarem přímé, vyklenuté (obr. 99: 9, 11), šikmé (obr. 99: 8, 10), ojediněle i vkleslé.

Nástroje s otupeným bokem (2,6%) tvoří jen 5 strmě retušovaných čepelí (obr. 100: 1–3), 1 čepel s částečnou strmou retuší ze zdislavického rohovce (obr. 100: 6), nevýrazný široce hrotitý tvar (obr. 100: 12), širší symetrický hrot z radiolaritu (obr. 100: 4) a ulomená báze (hrotu?) z radiolaritu s doplňkovou ventrální retuší (obr. 100: 5). Patří sem i pilka s částečnou strmou retuší (obr. 100: 8), další jsou v nové nezpracované kolekci. Skoro všechny jsou vyrobeny z cílových čepelí a čepelí. Z ostatních hrotů (1,9%) jsou nejvýraznější 2 archaické exempláře na preparační a hřebcové čepeli (obr. 99: 13; 100: 11), další čepelové hroty jsou jen nepatrně retušované (obr. 100: 9–10). Hroty s plošnou retuší se nevyskytují.

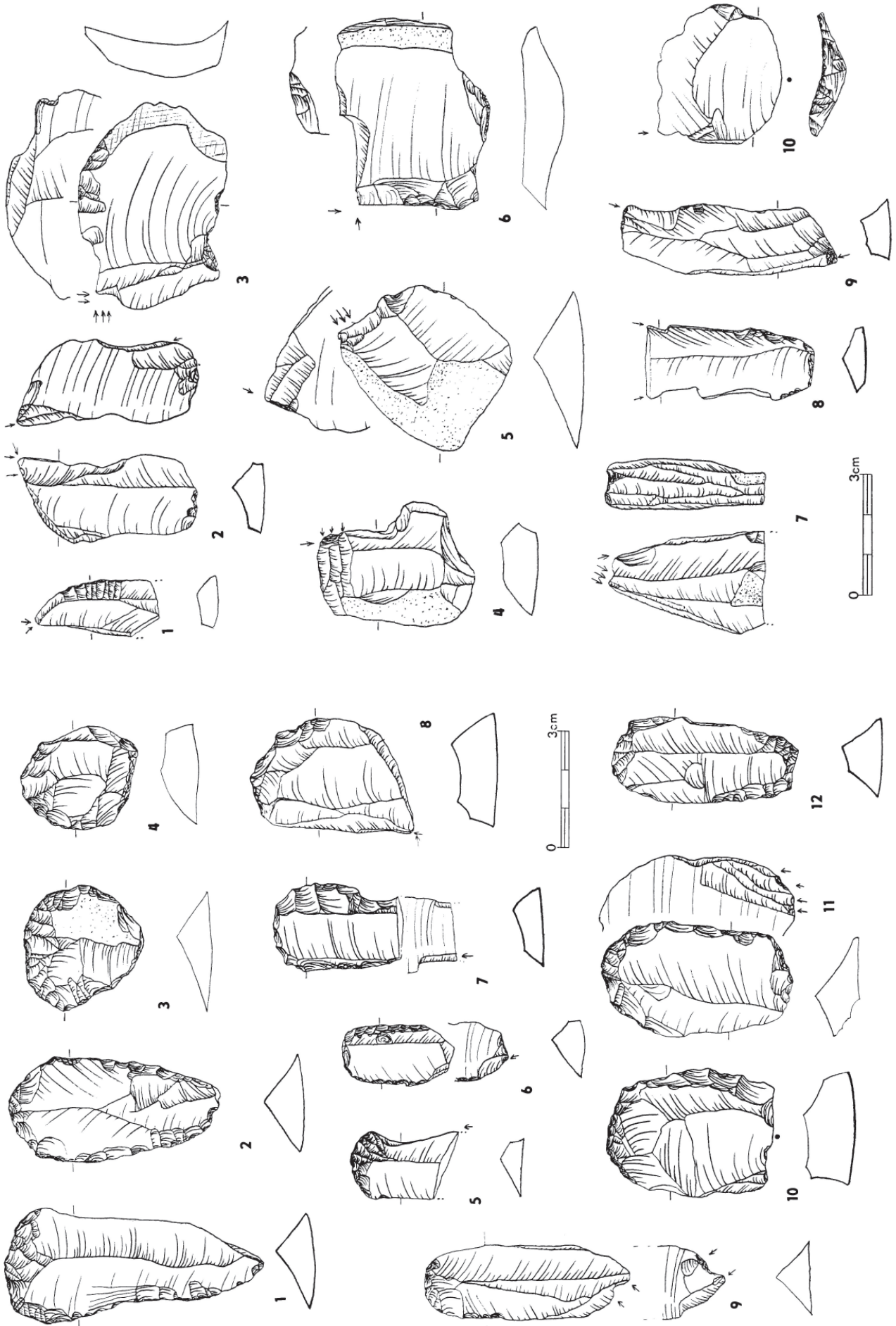
Drasadla (3,0%) bývají vesměs jednoduchá vyklenutá (obr. 101: 5, 8–9), ojediněle přímá (obr. 101: 6), lomená (obr. 101: 7) aj., většinou s výraznými retusemi. Zastoupení radiolaritu se v podstatě vyrovná pazourku, jiné suroviny se nevyskytly (tab. 41). Převážná většina vychází z preparačních úštěpů.

Vrubky a zoubky (6,1%) se představují i výraznými, bezpochyby intencionálními úpravami na hraně čepelí (obr. 101: 13, 14 z chalcedonu) a při jejich bázi (obr. 101: 15–16). Ojediněle byl využit i mrazový fragment (obr. 101: 17). Radiolarit těsně převládá nad pazourkem (tab. 41), mezi suporty je nejvíc cílových čepelí a preparačních úštěpů. Na nahodilém úštěpku je aplikována i pilkovitá retuš (obr. 101: 7).

Dost výraznými tvary jsou zastoupeny i odštěpovače (4,2%), často ještě s boční retuší (obr. 101: 3–4) nebo s rydlovým úderem, který však asi vznikl současně s ostřipáním hrany (obr. 101: 1). Pazourky a radiolarity jsou v rovnováze, mezi suporty lehce převažují cílové čepel. Kostěnkovským nožům (0,5%) se blíží jen 2 distální úpravy na radiolaritových čepelích (obr. 101: 2).

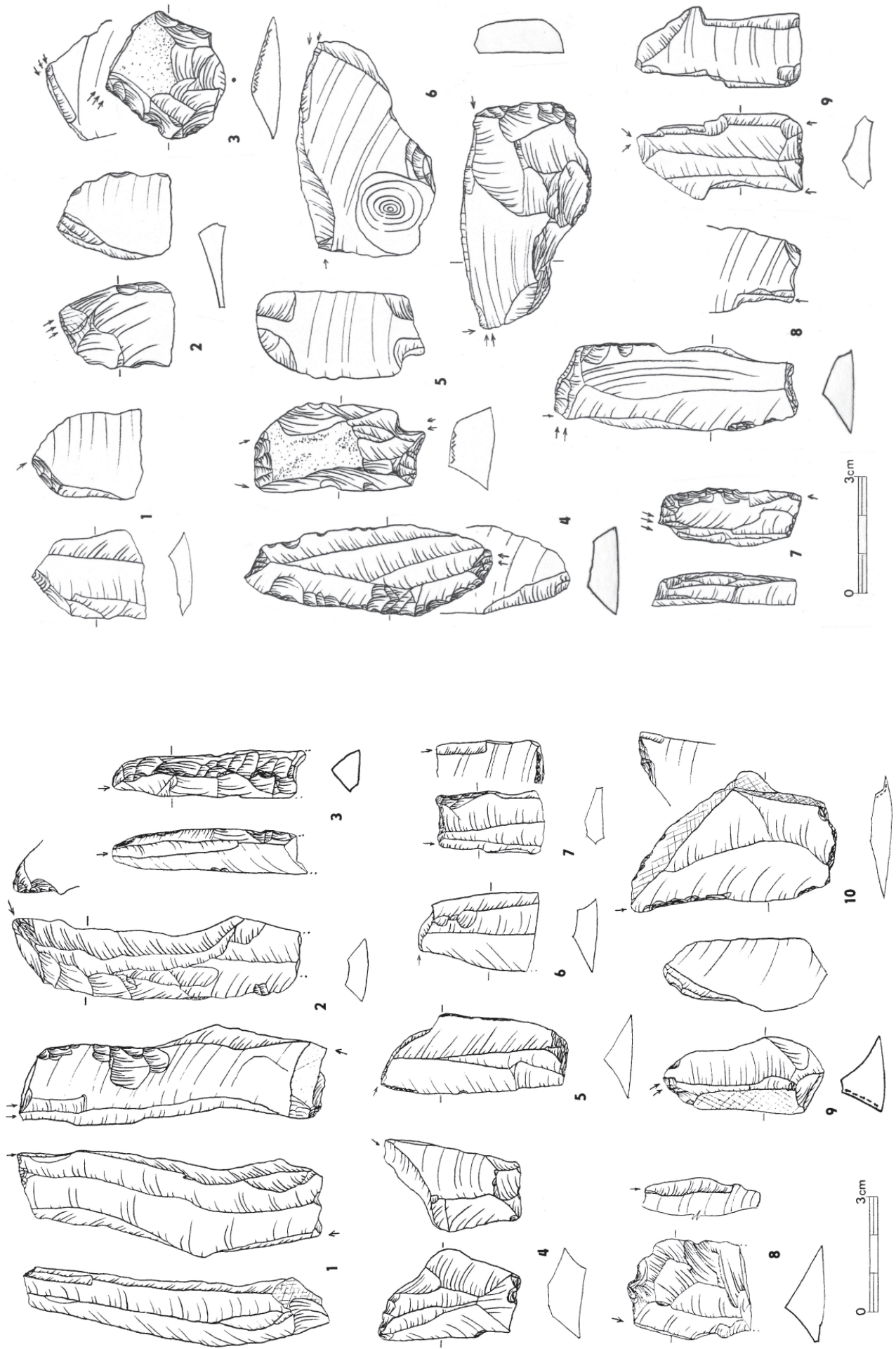
Kombinace (10,1%, s několikanásobnými nástroji 21,3%) představují velmi svébytný rys studovaného souboru. Sdružují většinou rydlo se škrabadlem (12 ks) nebo s jiným nástrojem (16 ks). Chybí např. pro některé lokality typická kombinace škrabadla s hrotem. Surovinově je zastoupen pazourek (77%), radiolarit (20%) a zdislavický rohovec (1 kus, tj. 3%). Mezi poměrně rozmanitými polotovary dominují cílové čepel (tab. 41).

Zhodnocení. Sídliště u Napajedel leží ze všech velkých gravettských lokalit nejbliže ke zdrojům karpatského radiolaritu. Od Vlárského průsmyku je dělí pouze 40 km, což je vzdálenost denního pochodu. Dostupnost radiolaritu „vlastními silami“ (přímou výpravou) ovlivnila hospodaření se zmíněnou surovinou potud, že jádra nebyla těžena do té míry jako jádra z pazourku. Podíl polotovarů využitých k výrobě nástrojů je přitom u radiolaritu vyšší, ovšem za cenu nižší selekce kvalitních cílových čepelí. Hlavní zdroj surovin představovaly nadále glaciáluální sedimenty s pazourkem, ležící cca 100 km k SZ a dostupné říčními údolími Moravy, Bečvy a Odry. Pazourková jádra jsou vytěženější, avšak nepoměrně větší množství kvalitních pazourkových čepelí zůstávalo neopracováno. Z toho lze usuzovat, že

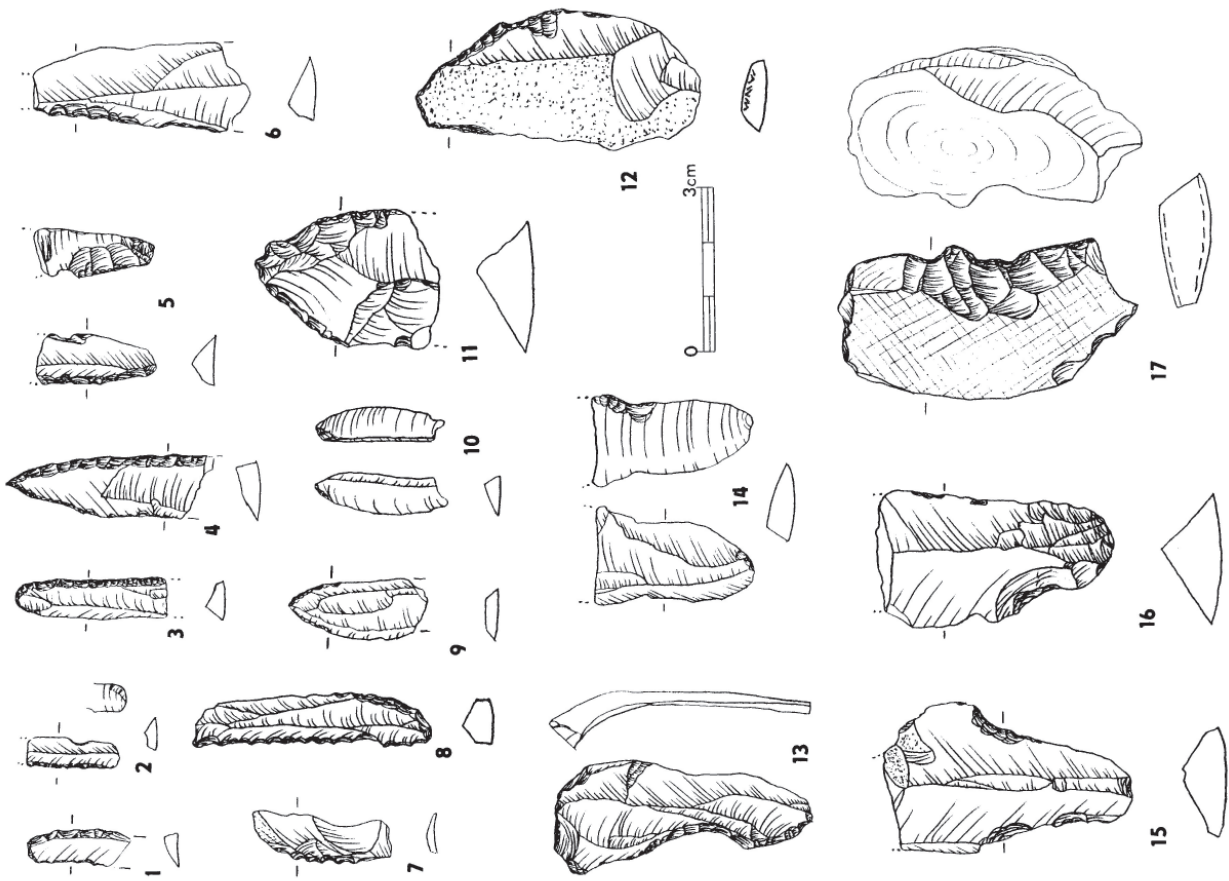
Obr. 96 Napajedla I, rydla a rydlovité jádro (7); 1-10 S. Napajedla I, burins.

Obr. 95 Napajedla I, škrabadla; 1-5, 7-12 S. 6 R. Napajedla I, grattoirs.

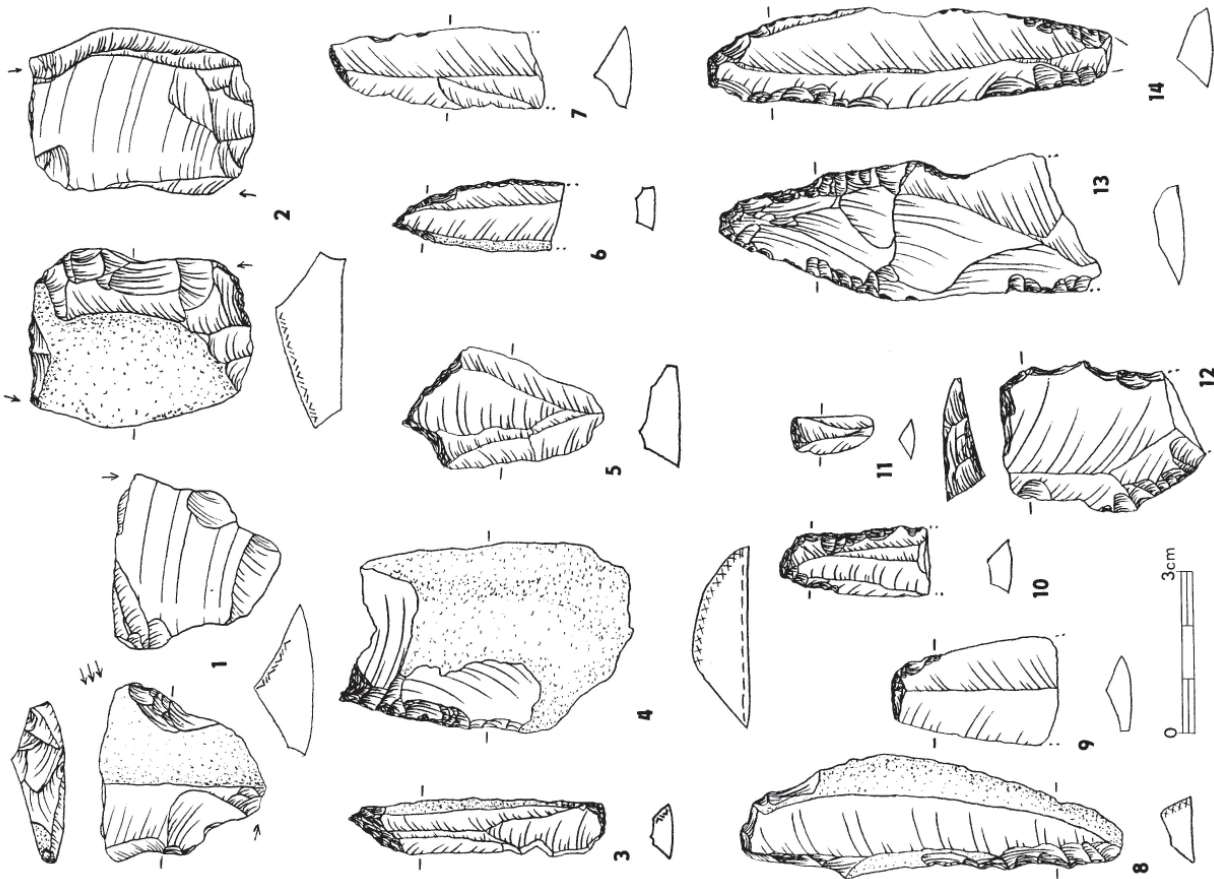

Obr. 98 Napajedla I, rydla; 1, 3-9 S, 2 R. Napajedla I, burins.

Obr. 97 Napajedla I, rydla; 1-2, 4-5 R; 3, 6-10 S. Napajedla I, burins.

Obr. 100 Napajedla I, různé nástroje; 1-2, 7-12, 15-17 S, 3-5, 13 R, 6 Z, 14 chalcodon. Napajedla I, outills divers.

Obr. 99 Napajedla I, různé nástroje; 1, 5, 7, 9-10 R, 2 N(F?), 3-4, 11-14 S, 6, 8 Z. Napajedla I, outills divers.

radiolarit byl obstaráván a používán především tehdy, když selhávalo zásobování pazourkem, zajišťované možná nějakým externím mechanismem. Vzdálené společenské kontakty dokládají i ojedinělé artefakty z obsidiánu. Blízké zdroje rohovců se zpracovávaly jen zcela podružně. Typologii charakterizuje vysoká frekvence rydel, kombinací a několikanásobných nástrojů. Kostěnkovské nože, pilky a nástroje s otupeným bokem jsou vzácné, listovité hroty a hroty s vrubem chybí. Tím, avšak i hrubším rázem čepelových polotovary se soubor výrazně liší od středomoravské i jihomoravské skupiny gravettienu.

VIII-IX. KPI, ozdobné předměty ani zvláštní nálezy se nedochovaly.

X. *Zvláštnosti*: pazourkový úštěp s hladkou kůrou, do níž jsou vyryty dvě přímé linie do tvaru písmene X (OLIVA 1982, obr. 5:3).

XI. *Obecná interpretace*: zřejmě ústřední sídliště v této části Pomoraví, v místě se skvělým výhledem na nivu Moravy, jež se právě tu zužuje se do Napajedelské brány.

XII. *Uloženo*: MZM, muzeum ve Zlíně (I sběr).

XIII. *Literatura*: OLIVA 1998a.

50. Napajedla II

I. *Poloha*: na vých. svahu hřbetu, jenž se táhne z kopce Maková k SV nad údolí Moravy, nm. v. 290 m.

II. *Sběry*: lokalitu jsme objevili 6. 5. 1995, místní zahrádkáři zde však „pazourky“ sbírali již dříve.

III-VI: Bez podkladů.

VII *Štípaná industrie*: protože průzkum této lokality je teprve v počátcích, předložím zde jen provizorní výčet materiálu z prvních přibližně pěti sběrů a z drobné kolekce, předané místním zahrádkářem dr. Králíkem. Není-li uvedeno jinak, jde vždy o severský pazourek (symboly surovin viz tab. 1).

Jádra: 1 počátkové (silicit typu Zdislavice), 2 jedno-podstavová, 1 se změněnou orientací, značně vytěžené, 10 úzkých „rydlovitých“ (z toho 2Z, 2B), 2 zlomky, 2 zbytky, 1 diskovitě s drasadlovou hranou a otloukač ze zbytku jádra.

Průvodní industrie: 97 úštěpů (z nich 1 MJR?, 1 z křišťálu), 185 čepelí, 76 čepelků, 16 mikročepelků, 1 tableta z podstavu jádra, 15 rydlových odštěpů, 448 ks. zlomků a odpadu.

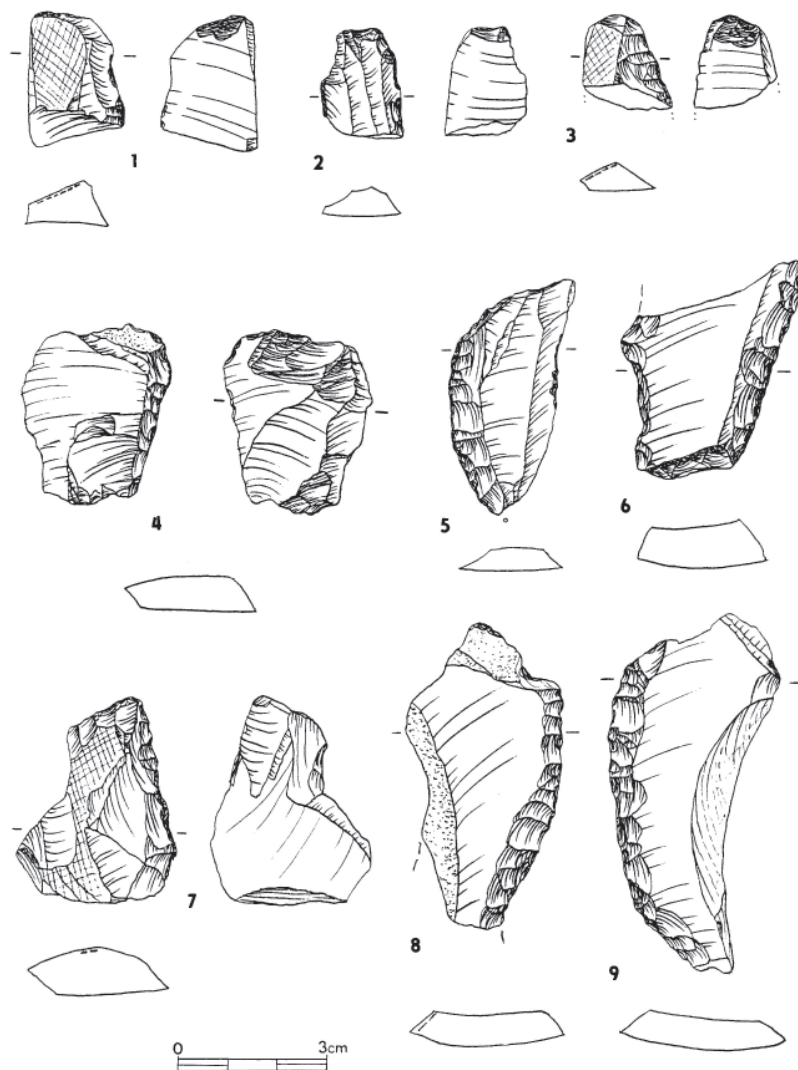
Opotřeбенé polotovary: 20 čepelí, 4 úštěpy; 2 zlomky nástrojů.

Retušované nástroje:

a) škrabadla: 1 dvojité vysoké (z kolekce p. Králíka, silnější lesk) a fragment přepáleného čepelového exempláře;

b) rydla: 4 klínová, 4 na lomu, 1 hranové, 1 příčné, 1 hranové několikanásobné, 1 smíšené;

c) nástroje s otupeným bokem: 3 útlé čepelky, 14 čepelků, fragment čepelky s výčnělkem na otupeném boku, čepelka

Obr. 101 Napajedla I, 1-4 odštěpovače, 5-9 drasadla; 1-2,5,7-8 R, 3-4,6,9 S. Napajedla I, pièces esquillées et raclours.

se strmě retušovaným postranním vrubem při bázi, 1 asymetrický hrot s částečnou strmou retuší, 1 mikrogravetta s doplňkovou ventrální retuší proximálně a mikrolitický hrůtek;

d) různé: 2 jemné krátké vrtáčky, 2 vysoké zobce, 1 příčně retušovaný kortikální úštěp, 4 retušované čepelky, 2 čepelky a 4 úštěpy s vruby, 1 vrub při lomu čepelky (přepálený silicit) a široká čepel s úpravou typu „kostěnkovského nože“ na obou koncích.

V souboru udivuje naprostá absence radiolaritu a jen zcela ojedinělý výskyt nepazourkové suroviny (zdislavický silicit – ojediněle mezi jádry, větší křišťálový úštěp), hojnost drobného odpadu (asi z retuší a reparací), jakož i nedostatek úštěpů a retušovaných nástrojů, kde převládají rydla a zlomky čepelků otupeného boku.

VIII-IX. KPI ani ozdobné předměty se nedochovaly.

X. *Zvláštnosti*: pazourkový úštěp s hustě porýhovanou kůrou.

XI. *Obecná interpretace*: vzhledem ke zmíněné struktuře ŠI (s chyběním škradel jako typicky „domácích“

nástrojů) by mohlo jít o specializovaný lovecký tábor nad vstupem do Napajedelské brány, napojený na stabilní přísun pazourku. Absence radiolaritu z daleko bližších zdrojů vyvolává představu, že se mohlo jednat o tábor lovců, šířících ze severu podél říční sítě pazourkovou surovinu.

XI. *Uloženo*: MZM.

XII. *Literatura*: OLIVA 1998a.

51. Napajedla III – cihelna

I. *Poloha*: pole nad hlinišťem opuštěné cihelny na úpatí svahu SVV od předchozí lokality, jižně od silnice do Halenkovic, nm. v. cca 205 m.

II. *Sběry*: soubor nasbíral M. Šnajdr v 1. polovině 70. let v rozrušených sprašových sedimentech při stahování ornice za účelem rozšiřování cihelny. Terén tehdy údajně snižován asi o 1 m.

III-IV. Bez podkladů.

V. *Fauna*: nedochována, dle výpovědi nálezce se tu však vyskytovaly i zlomky kostí.

VI. Bez údajů.

VII. *Štípaná industrie*. Debitáž: kortikální úštěp, 2 přepálené pazourkové úštěpy, jednostranně upravená čepel z hrany jádra, podhřebenová čepel z radiolaritu, preparační čepel, čepel s laterální kůrou, 8 cílových čepelí bez kůry (obr. 104: 4, z nich 3 z radiolaritu), čepel s bokem jádra, dále 4 kusy odpadu a 3 zlomky úštěpů (2S, 1B).

Opotřebené polotovary: 4 čepele (obr. 104: 3, 3S, IR).

Nástroje:

a) rydla: na lomu preparační čepele, na lomu čepele z radiolaritu (obr. 104: 5), smíšené na tlusté radiolaritové čepeli (obr. 104: 6), zlomek rydla na podhřebenové čepeli.

b) ostatní: pilka na čepelce s otupeným bokem (obr. 104: 7). Není-li uvedena surovina, je jí severský pazourek. Podle Škrdly (2005, 116) se jedenkrát vyskytl silicit krakovské jury.

VIII-X. Jiné nálezy chybí.

XI. *Interpretace*: stopa stanice neznámého rozsahu nevysoko nad řekou.

XII. *Uloženo*: muzeum ve Zlíně.

XIII. *Literatura*: Oliva 1998a.

Jako lokalitu IIIa je možno označit severní okraj bývalého hliniště (mn.v. 210 m), kde r. 2004 a 2005 zkoumal P. Škrdla nálezovou vrstvu v 50 cm mocné glejové vrstvě s příměsí terciéru, patrně přemístěné z vyšší části svahu. Industrie, vyrobená z pazourku, méně z radiolaritu (4 ks) obsahuje hlavně drobné úštěpky, přičemž několik vysokých škrabadel a čepelek dufour napovídá aurignacké klasifikaci. Tomu nasvědčuje i datum GrA-28280: 32330 ± 900 , byť bylo získáno z problematického vzorku bez kolagenu (viz PV 47, 93). Další malá kolekce 16 patinovaných pazourků bez diagnostických typů byla nasbírána na opačném (jižním) okraji hliniště (ŠKRDLA – NÝVLTOVÁ FIŠÁKOVÁ – NÝVLT 2005; ŠKRDLA 2005, 117–118).

52. Napajedla V – „Jastrabí“

I. *Poloha*: na mírném SV svahu plochého terénního výběžku k řece Moravě v nm. v. asi 230 m. Podle P. Škrdly se však nálezy vyskytují až výše ve svahu a mají spíše aurignacký charakter.

II. *Sběry*: A. Koutný v 70. letech.

III-VI. Bez údajů.

VII. *Štípanou industrii* tvoří jednopodstavové čepelové jádro, 3 zlomky čepelí, kortikální úštěp s drasadlovitou terminální retuší a zoubkovanou hranou, preparační čepel s mělkým vrubem a 3 zlomky, vše z pazourku.

VIII. *KPI* chybí.

IX. K ozdobným předmětům je možno formálně přiřadit schránku terciérního plže *Conus* sp.

X. *Jiné nálezy* se nevyskytly.

XI. *Interpretace*: stopy náhodných pobytů či pochůzek.

XII. *Uloženo*: MZM.

XIII. *Literatura*: OLIVA 1998a.

53. Napajedla VI – pod Dubovou

I. *Poloha*: v zářezu úvozové cesty na úpatí strmého JZ svahu kopce Dubová.

II. *Výzkumy*: v místech, kde byly na jaře 1945 sesuvem břehu obnaženy mamutí kosti (viz deník Práce, Brno 8.5. 1949) provedl B. Klíma r. 1951 revizní výzkum.

III. *Stratigrafie*. „Sprašová návěj je 120–200 cm mocná a spočívá na šedočerné vegetační vrstvičce, v jejímž podloží probíhá geliflukční horizont rozbředlých lupků. Toto souvrství (20 cm) odděluje horní sprašové vrstvy od dolní sprašové návěje (50–100 cm), která při své bázi kryla skupinu mamutích kostí. Spodní spraš je tmavá a patří spíše do kategorie podmáčených sprašových hlín. Starší kvartérní sedimenty zde nejsou zastoupeny. Popisované souvrství uzavírá sintrový škráloup, pod nímž spočívají měkké jílovité lupky (paleogén). O něco níže vystupují ze dna úvozu zvětralé pískovce“ (KLÍMA 1952, 385).

IV. *Datování*: bez podkladů.

V. *Fauna*: zbytky mamuta střední velikosti: kel, neúplný femur, několik zlomků žeber, 2 stoličky (1 ještě ve zlomku mandibuly) a fragmenty jiných kostí.

VI. *Sídlíšní struktury*: skupina kostí, případný širší kontext není znám.

VII. *Štípaná industrie*: pazourkový úštěp.

VIII-IX. *KPI a ozdobné předměty* chybí.

X. *Zvláštnosti, manuporty*: u rozbité mandibuly spočívaly dvě ploché pískovcové desky.

XI. *Interpretace*: může jít o jeden ze vzácných dokladů místa úlovku, kulturní příslušnost je ovšem nejistá.

XII. *Uloženo*: MZM.

XIII. *Literatura*: KLÍMA 1952; OLIVA 1989a.

54. Napajedla VIII – „Kotáry“

I. *Poloha*: na strmém východním svahu terénního výběžku nad řekou Moravou v nm. v. cca 230 m, v těsném sousedství katastru Žlutavy.

II. *Sběry*: A. Koutný v r. 1980.

III–VI. Bez podkladů, fauna nedochována.

VII. *Štípanou industrii* představuje 11 cm vysoké dvoupodstavové jádro se zadní plochou preparací, 2 jádra se změněnou orientací, dosti vytěžená, velký rohovcový úštěp, neretušovaná čepelka, dvojité a vkleslé drasadlo, úštěpek s proximálním vrubem, vrub při lomu čepele, 2 úštěpy s rohovou retuší (vše radiolarit). Z pazourku je jen zlomek čepele a strmě retušovaný fragment.

VIII-X. Jiné nálezy chybějí.

XI. *Interpretace*: stopa menší stanice nejisté kulturní příslušnosti, případně směs pozůstatků z různých období.

XII. *Uloženo*: MZM.

XIII. *Literatura*: OLIVA 1987a, 64; 1998a.

Z katastru Napajedel je známo ještě několik dalších bodů s patinovanou ŠI, např. lokalita IV na východním svahu kopce Maková, IX v trati „Za žlebem“ (obě aurignacien?) a VII na temeni kopce Dubová (zloemek preparační čepelky a 2 fragmenty, vše z pazourku). Dle informací JUDr. Králíka došlo k nálezům většího množství patinovaných artefaktů i při hloubení sklepa v zahradě p. Dufka v severním břehu cesty ve strži, jež směřuje z kopce Maková k sev. okraji továrny Fatra v nm. cca 210 m (nedochováno). O dalších bodech s nálezy se zmiňuje P. ŠKRDLA (2005, 118–119).

55. **Spytihněv I** – „Němeča“ (okr. Zlín)

I. *Poloha*: severně obce při silnici do Napajedel, mezi východním úpatím Chřibů a starým meandrem Moravy v okolí kóty 188.

II. *Výzkumy*: zachránil V. Hrubý při stavbě silnice r. 1938.

III. *Stratigrafie*: dle publikovaného schematického profilu (HRUBÝ 1951, 98) spočívala nálezová vrstva na slínovitém podloží pod 3,5 metry náplav, interstratifikovaných s kulturními vrstvami neolitu a kultury lužické. Podle P. ŠKRDLA (2005, 135) je celá situace asi přemístěná z vyšší části svahu.

IV. *Datování*: bez podkladů.

V. *Fauna*: mamut (osteologické nálezy špatně dochované).

VI. *Struktury*: kruhové popeliště o průměru zhruba 17 m a mocnosti 10–15 cm bylo promíšeno uhlíky, třískami mamutích kostí a nepatinovanou štípanou industrií.

VII. *Štípaná industrie* (není-li uvedeno jinak, jde o severský pazourek).

Jádra: nezdařený upravený kus a jednopodstavové s plochou preparací boků, vzadu s kůrou (obě z krakovského silexu, obr. 102: 1–2).

Debitáž: semikortikální ústěp, 2 preparační ústěpy bez kůry z pazourku, další 2 z krakovského silexu (obr. 102: 3–4) a tableta z podstavy jádra (obr. 103: 8).

Místně retušované a opotřebené kusy: preparační čepel, 2 čepele s laterální kůrou (1 přepálená), 1 s bokem jádra a 2 přelomené čepele; u jedné z nich lomy přímo navazují (obr. 102: 6).

Nástroje: škrabadla tvoří hlavice na čepeli s reparačním hřebenem (obr. 103: 2), čepelové dvojité (obr. 103: 1) a nevýrazné na reparačním čepelovém ústěpu. Ostatní nástroje jsou zastoupeny sdruženým klínovým a hranovým rydlem na podhřebenové čepeli (obr. 103: 6), velkou retušovanou čepelí a čepelí se dvěma ventrálními vruby (obr. 104: 1–2). Zajímavostí je přelomená čepel, jejíž lom je šikmo retušován (obr. 102: 7). Pochází bezpochyby z téhož jádra jako čepel na obr. 102: 5. Vyskytlo se též několik kombinací: škrabadla a klínového rydla (obr. 103: 4), škrabadla se sekundárním hranovým rydlem s přílehlým odštěpem (obr. 103: 5), a nevýrazného škrabadla s postranním vrubem na široké čepeli (obr. 103: 7). K tomu lze připočítat fragment s místní strmou retuší z šedého rohovce a přepálený ústěp s šikmo retušovaným koncem.

VIII–IX. KPI ani ozdobné předměty se nevyskytly.

X. *Zvláštnosti, manuporty*: úlomek hrubozrného hnědého pískovce 155 mm dlouhý, klínovitého tvaru s vysekaným kulovitým odsazením (úchytkou? hlavičkou?) a stopa-

mi otlučení na klínovitém ostří. Je nesnadné rozhodnout, zda jde o nějaký nástroj či hrubou antropomorfní skulpturu (VALOCH 1979, tab. II).

XI. *Obecná interpretace*: zřejmě krátkodobý lovecký tábor bezprostředně v říční nivě. Zajímavá je přítomnost několika skládanek a několika kusů ze stejných barevných variet surovin, kde přímé kontaktní plochy žel chybí (např. nažloutlý pazourek a krakovský silit). Nasvědčují tomu, že na stanoviště bylo přineseno několik vzorků dotud ještě málo transformované suroviny.

XII. *Uloženo*: Slovácké muzeum v Uh. Hradišti, MZM (hrotitý předmět).

XIII. *Literatura*: HRUBÝ 1939; 1951, 84–88; SKUTIL 1940, 55–56, VALOCH 1979c, 30, 33; 1993, 55.; ŠKRDLA 2005, 134–135.

Nevýrazné nálezové polohy prokopával V. HRUBÝ (1951, 88) i na parcele 2298 (lokalita Ia), kde našel dvojité škrabadlo na patinované pazourkové čepeli (o.c 7:4), triangulární preparační ústěp z hnědooranžového radiolaritu (maďarského původu? obr. 13:3) s přímou strmou retuší čela a tlustou pazourkovou čepel s nevýraznou úpravou typu kostěnkovského nože s opotřebenými hranami. Všechny artefakty s výjimkou radiolaritu se vyznačují značnou patinací a ohlazem, jež svědčí o intenzivních postdepozicičních procesech (na rozdíl od lok. I, kde je industrie téměř nepatinovaná a ostrohranná).

56. **Spytihněv II** – „Podvinohradí“ (dle nové lokalizace kat. Napajedla)

I. *Poloha*: asi 1 km m severněji od lokality I na V úpatí Makové u starého toku Moravy, pod domkem u silnice, nm. v okolo 190 m.

II. *Výzkumy*: zachraňovací akce V. Hrubého a Bachmána r. 1938 při stavbě vozovky do Napajedel.

III. *Stratigrafie*: pod 260 cm náplav ve slínovitém podloží.

IV. *Datování*: bez podkladů.

V. *Fauna*: zachráněna byla jen malá část osteologického materiálu: zlomky klů, 4 stoličky a fragment humeru mamuta a zlomky femuru nosorožce (HRUBÝ 1951, 69–70). V napajedelském muzeu se měly nacházet ještě nejméně 4 kly, mandibula, lopatka a 2 tibie (HRUBÝ 1939, 17).

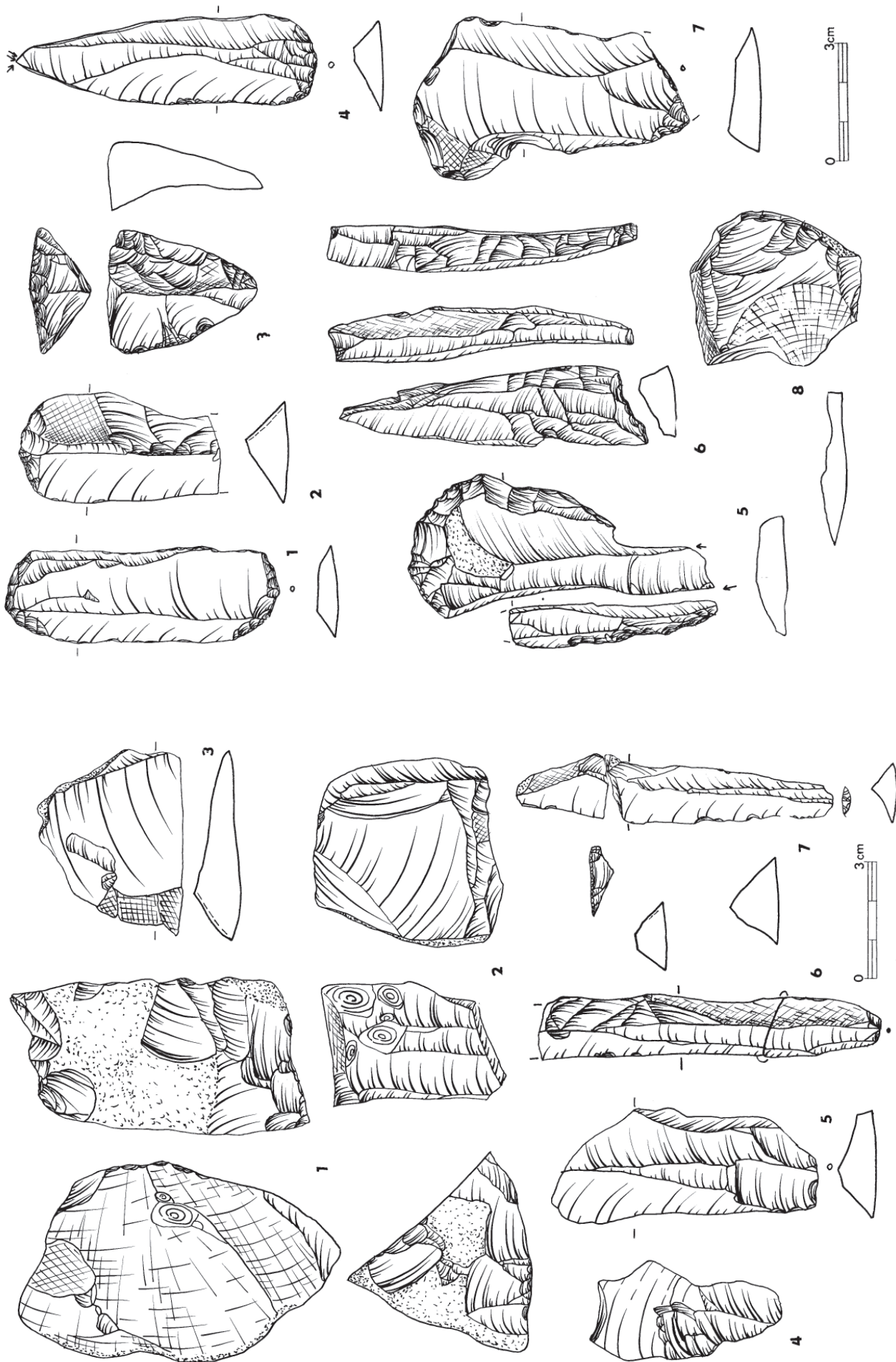
VI. *Struktury*: kruhovitá jáma o průměru cca 15 m, vyhloubená do slínovitého podloží a obsahující kosti mamuta a nosorožce. Ze zmínky, že jáma byla prosondována jen do hloubky 2 m lze usuzovat, že sahala ještě hlouběji. Nebyla pozorována žádná štípaná industrie ani popelovité polohy. Kostí ležely jak v jámě, zasuté v horní části šterkem, tak v bezprostředním okolí.

VII–X. Lidské výrobky chyběly.

XI. *Interpretace*: asi pozůstatek úlovku přímo v lovišti, kosti ve vyhloubené jámě však mohou být i důsledkem symbolického chování (rituální depozice?). Může však rovněž jít o přemístěnou část skládky kostí z vyšší části svahu, kde se nachází lokalita Spytihněv – Duchonice (ŠKRDLA 2005, 119).

XII. *Uloženo*: muzeum v Uh. Hradišti a snad i muzeum ve Zlíně, (kosti předané z muzea v Napajedlech).

XIII. *Literatura*: HRUBÝ 1939; 1951, 88; SKUTIL 1940, 55 (zde lokality I a II mylně sloučeny); ŠKRDLA 2005, 119.

Obr. 103 1-2, 4-8 Splythnév I, 3 Splythnév Ia, retušované nástroje a tableta z podstavy jádra (8); 1-2, 4-8 S, 3 R. Outils retouchés et tablette (8).

Obr. 102 Splythnév I, jádra a débitáž; 1-4 W, 5-7 S. Splythnév I, nucléus et débitage brut.

Na poli jižně od kříže na kopci Maková na kat. Spytihněvi, tedy asi jižně od kóty 328, vyzdvihl V. Hrubý rydlo na přirozené ploše báze čepel, neretušovanou čepelku a 2 úštěpky, vše z pazourku (HRUBÝ 1951, 88). Další nálezy zde učinil P. ŠKRDLA (2005, 118).

56a. **Spytihněv III** – „Duchonce“

I. *Poloha*: na východním svahu kóty Maková v nm.v. 245–248 m, na jižním okraji napajedelské brány, 65 m nad aktuální nivou Moravy.

II. *Výzkumy*: Stanice byla objevena r. 2002 a ve dvou následujících letech zkoumána P. Škrdlou.

III. *Stratigrafie*: nálezová vrstva leží na bázi nejmladší spraše, postižené periglaciálními jevy a svahovými pohyby v izolovaném sprašovém ostrůvku. V podloží hnědavé sedimenty.

IV. *Datování*: dvě vzájemně odlišná data 33 tisíc let BP (uhlík z max. koncentrace nálezů) a 20 tisíc BP (mamutí stolička opodál) komplikují otázku chronologie.

V. *Fauna*: kosti vždy patrně z jednoho až dvou jedinců mamuta, koně a soba.

VI. *Sídlíšní struktury*: ústřední nej hustší koncentrace ŠI a kostí o průměru 2 m, s většími a opálenými kostmi spíše na obvodu, a 3 menší koncentrace v okolí.

VII. *Štípaná industrie* čítá 618 artefaktů, mezi nimiž dominuje pazourek a jen 3,5% je z radiolaritu. 563 ks tvoří drobné fragmenty a úštěpky. Z nástrojů se vyskytly 2 rydla, jediným diagnostickým typem je zlomek mikropilky s otupeným bokem. Pozoruhodný je vysoký index složitelnosti artefaktů (26%).

VIII-IX. bez údajů

X. *Zvláštní nálezy*: dvě hrudky vypálené hlíny a 2 kousky okru

XI. *Interpretace*: nedostatek přepálených silicítů (jen 9 ks) a naopak hojnost spálených kostí svědčí o existenci ohnišť, živených kostmi, kolem nichž však nebyly opravovány nástroje a zbraně (absence jakýchkoli hrotů). Interpretace těchto okolností je nesnadná. Zřejmě šlo o krátkodobou (řeznickou?) stanici bez výrazné lovecké aktivity.

XII. *Uloženo*: ArÚB

XIII. *Literatura*: ŠKRDLA 2005, 130–134; ŠKRDLA – NÝVLTOVÁ FIŠÁKOVÁ 2003; ŠKRDLA et al. 2005.

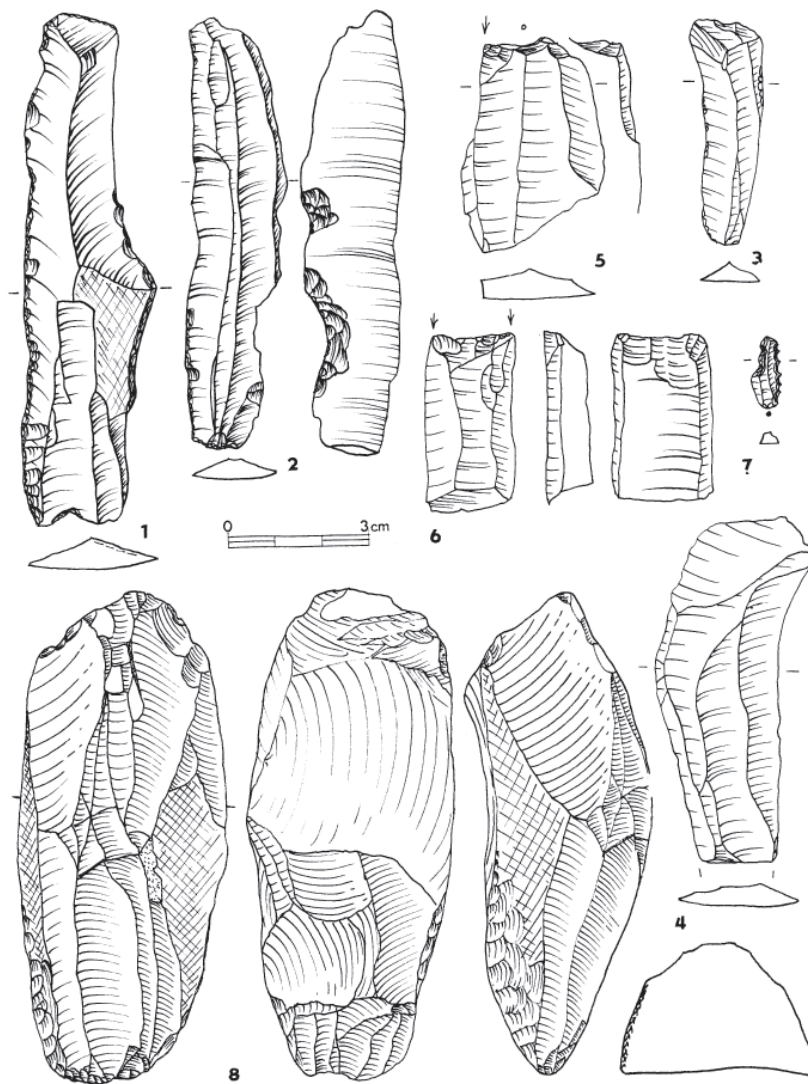
Čepel a 2 úštěpky z pazourku a zlomky mamutí stoličky byly nalezeny na polní cestě 200 m od předchozí stanice v trati „Nad vinohrady“ (ŠKRDLA 2005, 134).

57. **Velehrad-Stojanov** (okr. Uh. Hradiště)

I. *Poloha*: v zahradě poutního domu Stojanov, parcela č. 69/1, na úpatí JZ svahu kóty 252 nad potokem Salaškou.

II. *Objeveno* r. 1936 při stavbě vodovodu.

III-V. Chybějící údaje.

Obr. 104 1–2 Spytihněv I, 3–7 Napajedla III, 8 Boršice II, výběr ŠI; 1–4,7–8 S, 5–6 R. Choix de l'industrie lithique.

VI. *Struktury*: v hloubce 3 m objeveno rozsáhlé popeliště s pleistocenními kostmi.

VII-X. Žádná zmínka o artefaktech.

XI. *Interpretace* nálezu je obtížná, mohlo snad jít o součást mladopaleolitického sídliště či loviště.

XII. *Uloženo*: údajně Slovácké muzeum v Uh. Hradišti (dříve muzeum ve Velehradě).

XIII. *Literatura*: HRUBÝ 1951, 95–96; OLIVA 1998a.

58. **Boršice I** – „Chrástka“ (okr. Uh. Hradiště)

I. *Poloha*: 500 m jižně od JV části obce, na hřebítku vybíhající k SV od kóty 340, nm. v. 270–280 m.

II. *Výzkumy*: roku 1902 našel Fr. Suchánek při úpravě cesty mamutí kel, r. 1939 vyhloubil V. Hrubý v břehu úvozu u zalesněné části trati Chrástka (též Chrastí, Chrastě) 2 sondy, v nichž narazil na mamutí kosti a 2 pazourky. V následujících letech zde též badatel prováděl povrchové sběry, v nichž později pokračoval B. Vyskočil. Bezvýsledná zůstala zjišťovací šachtice, otevřená v 50. letech studenty pod vedením prof. Kalouska. Narušení nálezových vrstev hlubokou orbou r. 1964 vyvolalo potřebu zachraňovacího

výzkumu, kterého se ujal B. Klíma. Nechal zde vyhloubit 4 sondy, z nichž jen sonda A v dolní části svahu přinesla objev kulturní vrstvy s koncentrací mamutích kostí a nástrojů.

III. *Stratigrafie*: terénní vlna je tvořena zvětralými terciárními pískovci, na něž na svazích nasedá vrstva spraše, zatímco v ose hřbítka vychází terciární podloží na povrch. Maximální mocnosti dosahuje sprašový pokryv v blízkosti úvozu, kde se nálezořá vrstva noří až do dvoumetrové hloubky. V sondě A v nižší části osy hřbítka se artefakty vyskytovaly v lehce zvládném horizontu, přetaženém soliflukcí do několika pruhů nad sebou. V podloží bylo možno sledovat slabě vyvinutou půdu s ojedinělými uhlíky. Do této nálezořá vrstvy byly již vmíšeny zvětralé horniny z třetihorního podloží.

IV. *Datování*: GrA-11454: 25 040±300 BP

V. *Fauna*: převládají pozůstatky mamuta (žebra, půlka pánve, stoličky a zlomky lebky), dále fragmenty vlčích kostí a část lebky soba.

VI. *Sídlíštní struktury*: v sondě A z r. 1964 zachyceny 2 koncentrace ŠI mezi roztroušenými zlomky zvířecích kostí, a uprostřed v mírné depresi nahromaděninu mamutích kostí. Sonda B, vzdálená jen 10 m od předchozí směrem po svahu, zachytila již jen sterilní spraš.

VII. *Předložená analýza štípané industrie* vychází jen z nálezů, uložených v muzeu v Uh. Hradišti. Kolekce byla studována ještě před povodní r. 1997, po níž se řada předmětů vytratila. Není tu zahrnut soubor z Archeologického ústavu v Brně, již vyhodnocený (ŠKRDLA – PŘICHYSTAL 2003; ŠKRDLA 2005). V industrii uložené v MUH převažuje severský pazourek (87,5%) téměř 50x nad radiolarit (1,8%) a rohovci (2,1%). Rohovce mohou pocházet ze štěrku řeky Moravy a z jihomoravských miocenních sedimentů, nelze však vyloučit, že k nim byly zařazeny i hrubozrnější variety silicitů z glaciáluvalních uloženin. Křídový rohovec medové barvy chybí, v kolekci z ArÚB se však objevil ojedinělý úštěp křišťálu (KLÍMA 1965, 476). Neobvykle mnoho silicitů je přepálených (12, 4%). Mezi jádry se radiolarit vyskytl jen jedním kusem, 3/4 jeho počtu se nachází ve skupině nástrojů a místních retuší. Z rohovců je taky jen 1 jádro, avšak 64% jich zůstalo v podobě neretušované debitáže. Využitost radiolaritu k výrobě nástrojů je podstatně vyšší než u pazourku, kde činí pouze 12% (tab. 43). Jinými slovy, mezi neretušovanými kusy převládá pazourek nad radiolaritem 140x, mezi nástroji jen 11x.

Vysoké zastoupení odpadu a neretušované debitáže svědčí o profesionální pečlivosti, se kterou V. Hrubý a jeho spolupracovníci přistupovali k sondážím a sběrům. Vzájemné proporce ostatních skupin potom již sledují běžné pořadí: za neretušovanými kusy následují nástroje (12%), místní retuše (6%) a jádra (2%). Vysoká frekvence drobného odpadu svědčí nejen o pečlivém shromažďování všech nálezů, ale zřejmě i o intenzitě místní výroby na stanovišti. Pazourek, radiolarit i rohovec jsou zastoupeny ve všech třech hlavních etapách (preparace, těžba, odpad). Cílové produkty z pazourku a radiolaritu jsou daleko početnější než preparační, u rohovců je poměr vyrovnaný. Fáze reparace je mezi produkty obtížně rozpoznatelná, zastupuje ji pouze 20 produktů z pazourku. Všechny tři zmíněné druhy surovin se zřejmě na stanovišti zpracovávaly od etapy reparace jader, zacházení s radiolaritem však bylo podstatně

ekonomičtější než u jiných materiálů a většina polotovarů z něj byla dále retušována.

Z 18 jader jsou 4 zlomky a 2 zbytky, ostatní byly opuštěny ve fázi těžby (tab. 44). Dvě pazourková jádra na hraně silného úštěpu sloužila na těžbu tlustých čepelek. Pouze mezi prostými jednopodstavovými jádry se vedle pazourku (obr. 105: 1) objevil i radiolarit a rohovec (mikrojádru na obr. 105: 4). Všechny 3 exempláře se změněnou orientací těžby jsou z pazourku (obr. 105: 2–3).

Mezi velmi hojnými neretušovanými produkty tvoří pazourek 85%, rohovec necelá 2% a radiolarit pouze 0,6%. Podíl preparačních produktů je nejvyšší u rohovců a nejnižší u radiolaritu. S výjimkou 1 úštěpu z radiolaritu jsou všechny preparační produkty se zbytkem původního povrchu suroviny z pazourku. Místní prvotní úpravu nepazourkového materiálu tedy nelze doložit. Rovněž mezi rozmanitými doklady reparace se objevuje jen pazourek (obr. 105: 5: typická čepel s druhotně upraveným hřebenem). Pazourkové čepele se jeví jako výrazně protáhlejší než radiolaritové, zatímco poměry šířky a tloušťky jsou vcelku shodné.

Typologie. I když radiolarit tvoří mezi nástroji jen 10%, je jedinou surovinou, která byla z větší části (54%) využita právě k výrobě nástrojů (mezi pazourkovými produkty je nástrojů jen 12%, tab. 43). Větší množství pazourkových polotovarů umožňovalo výběr lepších suportů, takže podíl produktů fáze těžby je u pazourku větší než u radiolaritu. Pokud se týká tvaru polotovaru, více než 75% jich představují čepele, drtivou většinou cílové.

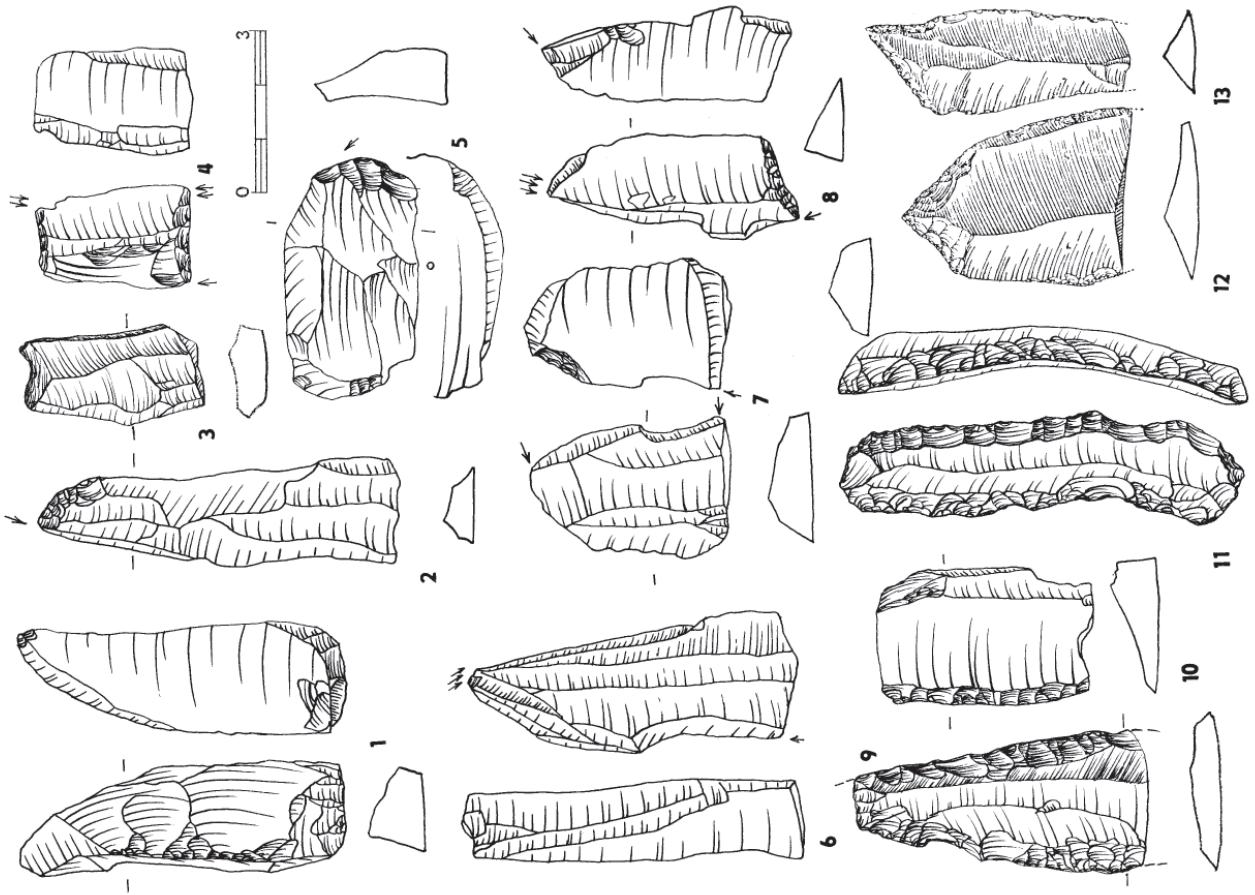
Škrabadla (13,8%) jsou vesměs prostá čepelová (obr. 105: 6,9,11), někdy s postranní retuší (obr. 105: 7–8). Zcela ojedinělý jev představuje dvojité škrabadlo na typické aurignacké čepeli (obr. 106: 11), další je vyššího tvaru a kombinováno s drasadlem (obr. 105: 10). Ve třech případech se mezi surovinami vyskytl radiolarit (obr. 105: 11). Jako polotovary sloužily cílové čepele (13) a preparační úštěpy (3), obě z pazourku i z radiolaritu.

Vrtáky (2,2%) se prezentují dvěma vysokými zobci a jedním hrotitým exemplářem. Výraznější tvary nalezneme pouze v kolekci z ArÚB (obr. 106: 12–13), klasifikované P. Škrdlou.

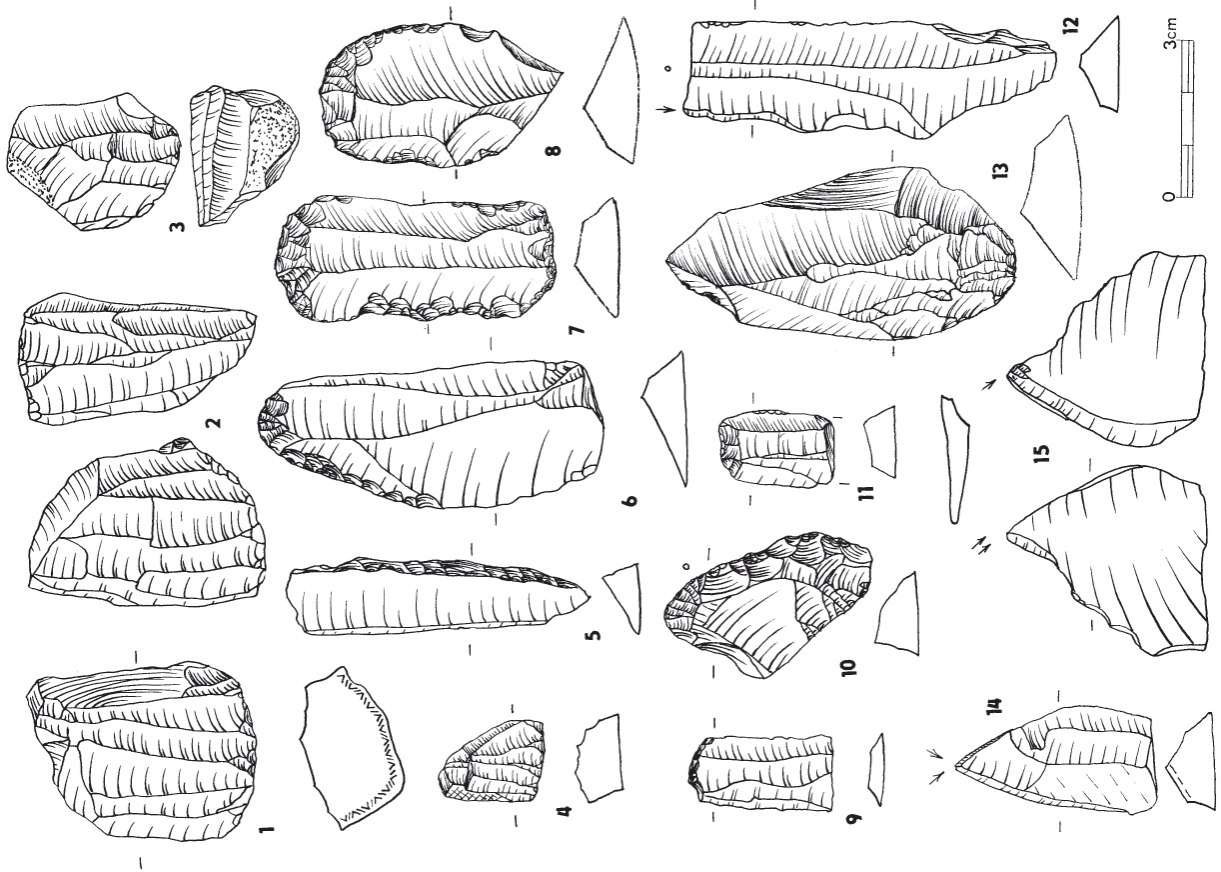
Mezi rydly (10,1%) lehce převažují hranová (obr. 106: 2–4) nad klínovými (obr. 105: 13–15), jež jsou často polyedrická (obr. 106: 6 a 8 distálně). Zvláštností jsou 3 rydla na laterální hraně, blízká typu Corbiac (obr. 106: 1) a příčné rydlo na úštěpu (obr. 106: 5) a v kombinaci s bočním rydlem klínovým (obr. 106: 7). Časté sdružování těchto (obr. 106: 4) nebo různých typů rydel (obr. 106: 6–8) je pro lokalitu typické. Vyskytují se samozřejmě i prosté exempláře na zlomených čepelích (obr. 105: 12). V rozmanitých polotovarech přesvědčivě dominují čepele III. etapy, mezi surovinami jsou i 3 radiolarity (obr. 106: 8), tedy relativně méně než u škrabadel.

Příčné (4,7%) a podélné retuše (16,3%) jsou často jen fragmenty jiných nástrojů. Je však zajímavé, že vedle 17 exemplářů s jednostrannou retuší (obr. 106: 10 z radiolaritu; 107: 15) se vyskytly jen 2 čepele s retuší oboustrannou, leč velmi výraznou (obr. 106: 9, 11 se škrabadlovými hlavicemi). Objevily se také 2 jemně retušované čepelky z pazourku (obr. 107: 6).

Nástroje s otupeným bokem (8,5%) lze rozdělit na strmě retušované čepele, čepelky (obr. 107: 3–5, 7–9 ze souboru

Obr. 106 Borsšice I, výběr nástrojů; 1-7, 9, 11 S, 8, 10 R, 12-13 ? (12-13 dle Klímky 1965). Borsšice I, choix de l'ind. lithique.

Obr. 105 Borsšice I, výběr Šj; 1-3, 5, 7-15 S, 4 H, 6 S, H-A? Borsšice I, choix de l'industrie lithique.

v ArÚB) a hroty (obr. 107: 2 a asi též 1 a 10). Poslední dva exempláře se vyznačují doplňkovou ventrální retuší na bázi a lze je zařadit mezi hroty des Vachons). Jako polotovary byly vybrány výhradně pazourkové cílové čepele, resp. čepelky. Otupeň bok má i 1 pilka (obr. 107: 11) ze souboru B. Klímy.

Mezi nemikrolitické hroty (5,1%) patří kromě asymetrických hrotitých čepelí s výraznou retuší (obr. 107: 16–17) i přepálený kýlovitý hrot, dva jednostranně opracované listy (obr. 107: 20–21) a bizarní archaický tvar hrotu typu Quinson z rohovce (obr. 107: 19). Významná je okolnost, že oba hroty s celkovou dorsální plošnou retuší (obr. 107: 20–21) jsou vyštípany z radiolaritu.

Drasadla (2,9%) jsou všechna z pazourku a mají dosti výrazné retuše (obr. 107: 22 příčné, 23 vyklenuté). Vruby a zoubky (8,7%) představují relativně početnou skupinu, zejména přítomností výrazných zoubkovaných hran (obr. 107: 12, 13 z kolekce B. Klímy), a to nezdíka v kombinacích. Rovněž dosti početné jsou odštěpovače (13%), na různých čepelích a ústěpech, z pazourku a rohovce (tab. 46).

Jedna samostatná úprava konce pazourkové čepele (obr. 107: 25) a 1 v kombinaci připomíná kostěnkovské nože (1,4%).

Kombinace (1,6%) jsou na rozdíl od několikanásobných rydel jen ojedinělé: škrabadlo s drasadlovou hranou na pazourkovém ústěpu (obr. 105: 10) a rydlo na lomu s vrubem na pazourkové čepeli.

Zhodnocení. Na lokalitu se dostávaly různé suroviny (silicity z glaciáluálních sedimentů, radiolarity, rohovce) již v podobě jader, jež tu byla dále těžena. Doklady prvotní dekortikace však máme jen u pazourku. Pouze tato surovina zde byla běžnou (ač pocházela z nejvzdálenějších zdrojů), takže s ní nebylo nutno šetřit a převážná většina cílových produktů zůstávala bez retuší i bez zřetelných stop opotřebení. Velmi úsporné zacházení však vykazuje radiolarit, většinou využitý na nástroje. V typologické sféře je zajímavá přítomnost dvou radiolaritových listovitých hrotů, které mohou představovat importy z jiného prostředí. Hroty a čepelky s otupeň bokem jsou zastoupeny průměrně, kostěnkovské nože a kombinace spíše jen sporadicky. Za specifikum lokality je kromě několika výrazně retušovaných hrotů a drasadel možno považovat pravidelné zoubkované retuše.

VIII-IX. KPI ani ozdobné předměty se nevyskytly.

X. Zvláštnosti, manuporty: protáhlý otloukač či retušer kvadratického průřezu (Klíma 1965, obr. 139: 29) a kousky okru.

Obr. 107 Boršice I, výběr nástrojů; 1–6, 14–15, 20, 22–23, 25 S, 7–11, 13, 17, 24 ?, 12 S-R?, 16 B, 19 H, 18, 21 R. Boršice I, choix de l'industrie lithique.

XI. Interpretace: asi trvalejší stanice lovců mamutů v poloze dosti vzdálené od říční nivy.

XII. Uloženo: MUH, ArÚB.

XIII. Literatura: HRUBÝ 1940; 1951; OLIVA 1998a; ŠKRDLA – PŘICHYSTAL 2003; ŠKRDLA 2005.

V. HRUBÝ (1951, 76) ještě uvádí z polohy „Nadhorky“ nevýraznou kolekci štípané industrie z různých surovin bez retušovaných typů, a z trati „Svobody“ větší soubor patinovaných pazourkových ústěpů (MUH).

59. Boršice II

I. Poloha: na velmi mírném V svahu od lokality I k potoku Dlouhá řeka, jižně od kóty 208.

II. Sběry: nález jednoho z místních obyvatel kolem r. 1980.

III-VI. Bez údajů.

VII Štípaná industrie: dvoupodstavové jádro z eratického pazourku se zadní plochou preparací s hladkou glacienní kůrou na bocích (obr. 14:8). Oba směry těžby spolu

v bokorysu svírají určitý úhel, což z tohoto jádra činí jednu z nejlepších ukázek tzv. corbiacké techniky (BORDES – CRABTREE 1969) v našem gravettieniu.

VIII-X. Jiné nálezy prozatím chybějí.

XI. *Interpretace*: ojedinělý nález, snad související s blízkou stanicí v trati Chrástka.

XII. *Uloženo* u nálezce.

XIII. *Literatura*: OLIVA 1998a.

60. Ostrožská Nová Ves – „Padělky“ (okr. Uh. Hradiště).

I. *Poloha*: severně vsi na západním svahu nízkého návrší s kótou 250, nad silnicí do Kunovic po obou stranách polní cesty v nm. v. asi 180–210 m, v místech mnohonásobného pravěkého osídlení.

II. *Sběry* F. Botka, V. Hrubého a A. Horsáka od r. 1938.

III-VI. Bez podkladů.

VII. *Štípaná industrie* Není-li uvedeno jinak, je surovinou eratický pazourek; nejsou zde podchyceny 3 krakovské silicity, zmiňované P. ŠKRDLOU (2005, 120), který naopak vylučuje všechny radiolaritové artefakty jakožto postpaleolitickou intruzi. Nástroje zastupují 3 čepelová škrabadla (VALOCH 1979, obr. 5:11–12), 1 s boční retuší (o.c. 5:5), 1 vějířovité (o.c. 5:13), 1 ústěpové a 1 kýlovité škrabadlo (o.c. 5:4), klínové rydlo (o.c. 5:18), 2 rydla na přirozené ploše (1H), rydlo na přirozené hraně (o.c. 5:16), 2 rydla na vykle nuté retušovaných čepelích (o.c. 5:15), 1 ploché rydlo, 1 zlomek rydla, hrot (?) s otupeným bokem (o.c. 5:6, vyobrazeno obráceně), šipka (R, o.c. 5:9), jednostranně retušovaný listovitý hrot, clactonský vrub na jádrovitém úlomku (R), odštěpovač, čepelka s otupeným bokem (o.c. 5:7) a čepel s plošně retušovanou baží (B). Z jader se vyskytlo jen 1 jednopodstavové (o.c. 5:20) a vytěžený zbytek. Celek působí drobnotvarým dojmem, oproti čepelím a odpadu je v debitáži málo ústěpů. Z hodnoceného souboru byla vypuštěna 3 drobná přepálená škrabadla (VALOCH 1979, obr. 5:1–3), zřejmě postpaleolitického původu. Ta původně vedla k názoru, že jde o epigravettien (srov. SVOBODA et al. 2001, 201), což ovšem nelze zcela vyloučit.

VIII-X. Jiné nálezy se nevyskytly.

XI. *Interpretace*: stopa menší gravettienské či epigravettienské stanice.

XII. *Uloženo*: MUH, MZM.

XIII. *Literatura*: HRUBÝ 1951, 82–83; SKUTIL 1940, 61; VALOCH 1979c, 31, 33.; OLIVA 1998a; ŠKRDLA 2005.

61. Uherské Hradiště – Mařatice – Štanclova cihelna (okr. Uh. Hradiště)

I. *Poloha*: cihelna na S V okraji obce, JZ pod úpatím Černé hory, nm. v. 200 m.

II. *Nálezy* shromažďovala zřejmě správa cihelny od konce 19. století, paleontologické nálezy známy již M. KRŽÍŽOVI (Slovácké noviny XIV, č. 67 ze dne 7. 8. 1897).

III-IV. *Stratigrafie, datování*: bez údajů.

V. *Fauna*: z osteologického materiálu se zachovala jen nepatrná část (MUH), kterou vyjmenovává V. HRUBÝ (1951, 68). Převažují kosti mamuta: mandibula, řada stoliček, zlomky klů, kosti z končetin, 2 zlomky pánve a obratel. Ze srstnatého nosorožce se zachovaly pánevní kosti, fragmenty femuru a jiných dlouhých kostí, dále je zmíněn medvěd špičák a kosti bovidů.

VI. *Sídlištní struktury*: žádné údaje.

VII. *Štípaná industrie*: dle informací A. Zelnitia se tu hojně vyskytovaly i pazourkové nástroje, dnes žel nezvěstné. Na poli nad cihelnou vyzdvihl V. Hrubý pazourkové škrabadlo.

VIII-X. Jiné nálezy chybějí.

XI. *Interpretace*: jestliže mamutí kosti patřily k silicům, mohlo jít o pozůstatky gravettienské stanice neznámého rozsahu. Podle P. ŠKRDLY (2005, 155) je paleolitické stáří (nedochovaných) štípaných artefaktů pochybné. O gravettieniu uvažuje v případě několika nevýrazných pazourkových artefaktů z polohy Kolébky (250 m nm.) na SV svahu nad Olšavou.

XII. *Uloženo*: ?

XIII. *Literatura*: SKUTIL 1940, 58–59; HRUBÝ 1951, 68, 82; ŠKRDLA 2005, 154–155.

62. Jarošov I (dle P. Škrdly II-Kopaniny), okr. Uh. Hradiště

I. *Poloha*: v dolní části SZS svahu Černé hory (Sv. Rochus, kóta 302) nad Moravou v nm. v. 225 m, v místě současného hřiště jižně od umělého lyžařského svahu.

II. *Výzkumy*: nález mamutích kostí při úpravě hřiště u umělé lyžařské dráhy ohlásil K. Žallman Slováckému muzeu a prozkoumali jej R. Procházka a R. Snášil v r. 1979. Na tento zachraňovací výzkum navázala plocha odkrytá r. 1981 K. Valochem a L. Seitlem (MZM – Anthropos) a r. 2003 ověřovací sondáž P. Škrdly. Roku 2005 zde P. Škrdla nechal bagrem vyhloubit 23 m dlouhou sondu, probíhající ve svahu nad Procházkovým i Valochovým sektorem.

III. *Stratigrafie*: nálezová vrstva postižená svahovými pohyby se nachází v bezprostředním nadloží koluviálních hlín a pokrývá ji zprvu resedimentovaná, výše čistá spraš (ŠKRDLA et al. 2006, obr. 2). Ze stratigraficky obdobné polohy 30 m severně od výzkumu Slováckého muzea byla v profilu získána typická sprašová malakofauna columellového typu (Succinea, Columella, Pupilla, aj., det. J. Kovanda). V nadložní spraši bylo při výzkumu MZM možno místy pozorovat slabou humózní šmouhu.

IV. *Datování*: GrA-20495: 23 120±200 (mamutí kost z výzkumu 1980) GrA-24741: 22 330+130–120 (mamutí molár, výzkum 2003)

V. *Fauna*: mamut (fragmenty několika klů, lebek, čelistí a pánví, dále žebra, lopatka, kosti z nártu, humerus, několik obratlů, cca 12 stoliček, aj., dohromady nejméně z 11 jedinců), obratel srstnatého nosorožce, kuň (falang, fragment tibie aj.). Zbytky mamutů patří juvenilním jedincům a mláďeti (MUH), v souboru z výzkumu MZM jsou zastoupeny i starší exempláře.

VI. *Sídlištní struktury*: plocha o sklonu cca 20 stupňů s volně roztroušenými zvířecími kostmi a ojedinělou ŠI, patrně přemístěná svahovými pohyby z vyšších poloh. Obě zkoumané koncentrace mamutích kostí ležely asi 18 m od sebe. Dlouhá sonda z r. 2005 zachytila nálezy jen v úseku nad výzkumem Slováckého muzea (dvě mamutí a dvě koňské kosti, paz. čepel).

VII. *Štípanou industrii* z výzkumu MUH představuje rydlo na lomu čepel, čepelka nebo hrot s otupeným bokem, odražená hrana jádra a neretušovaná čepel, vše z „jihopolského pazourku“ (PROCHÁZKA 1983, obr. 2). Artefakty z výzkumu MZM jsou naproti tomu vyrobeny většinou z radiolaritu, často načernalého: je to čepelové škra-

badlo, neretušovaná čepelka, fragment čepele z boku jádra, úštěpek a dvoupodstavové jádro na úštěpu, těžené z hrany. Z pazourku je preparační úštěp s nevýraznou vyklenutou retuší a opotřebovaná čepel z boku jádra a asi i drobný přepálený úštěpek. Ze sondy z r. 2005 pochází pazourková čepel s místní retuší při hrotu.

VIII. Skutečná *kostěná industrie* se zatím neobjevila, na některých mamutích kostech jsou stopy osekávání a na mamutím femuru jsou snad stopy řezů kamenným nástrojem (výzkum MUH).

IX. *Ozdoby a výtvarné projevy* chybějí.

X. Mezi zvláštní *manuporty* patří hlazený kousek jílovce (42x22x10 mm) s leskle zčernalým povrchem (MZM).

XI. *Ráz stanoviště*: rozvlečený zbytek stanice neznámého rozsahu.

XII. *Uloženo*: MZM, MUH.

XIII. *Literatura*: SNÁŠIL – PROCHÁZKA 1981; PROCHÁZKA 1983; SEITL – VALOCH 1998; OLIVA 1998a; ŠKRDLA 2005; ŠKRDLA et al. 2006.

63. Jarošov II – „Podvršťa“

O této důležité lokalitě existují nové detailní publikace (ŠKRDLA 2005; et al. 2006), takže se můžeme omezit na základní údaje.

I. *Poloha*: na plošším výběžku ze SZ svahu Černé hory (kóta 302) v mn. v. 245 m.

II. *Výzkum a sběry* P. Škrdly (ArÚB) v letech 1996–2000 a 2005.

III. *Stratigrafie*: v ploše z r. 1996 ležely nálezy v geliflukčně redeponovaných sedimentech, krytých polohou cicvárů a tenkou polohou mladowürmské spraše. Nálezový horizont leží na rudohnědé půdě o mocnosti min. 1 m a v sektoru z r. 2000 byl zdvojený. Rozdvojení kulturní vrstvy se zvýraznilo v navazujícím sektoru z r. 2005. Podle D. NÝVLTA (in ŠKRDLA et al. 2006) leží obě polohy v koluviální hlíně, postižené geliflukcí, která mohla jejich obsah poněkud přemístit. Překrývá je resedimentovaná a výše čistá spraš, podloží tvoří spraš s horizontem kambizemě, vzniklé patrně v interstadiálu Denekamp (PK I). Horní nálezovou polohu ztotožňuje D. Nývlt s grónským interstadiálem IS 6, příp. 5. Uvádění kalibrovaných hodnot získaných dat (32 až 30,5 tis. let BP) je sice oprávněné, protože koreluje s jinými přírodovědnými údaji, nezapadá však do zaužívané časové škály gravettien, vycházející až dosud z dat nekalibrovaných.

IV. *Datování*: řada pěti dat z laboratoře v Groningen a tří z Vídně se pohybuje v intervalu od 27 do 25 tis. let před dneškem, přičemž data z Vídně jsou v průměru o tisícovku let vyšší. Data se týkají obou vrstev, dříve nerozlišených. Uhlík ze spodní vrstvy, rozpoznané r. 2005, poskytl dosti vysoké datum (nekal.) GrA-30009: 27 800±160 BP. Je poněkud matoucí, že zmíněné vrstvy jsou popisovány jako spodní a střední, přičemž horní vrstvu má představovat mladogravettský horizont na stanici Kopaniny, vzdálené 225m!

V. *Fauna*: s více než 55 % převládá sob, zastoupen je zajíc, liška polární (hlavně 76 zubů), liška obecná, vlk, rosomák, kůň a pouze zlomky žeber, stoličky a klu mamut (MUSIL 2005b). Ve „střední“ vrstvě lokality Jarošov II – Podvršťa převažuje 31 mamutích zubů vysoce nad pozůstatky jiné fauny. Není však uvedeno, zda se v tomto pří-

padě nejedná pouze o jednotlivé lamely stoliček, příp. klů (ŠKRDLA et al. 2006). To by vyrovnalo zmiňovaný rozdíl oproti analýze R. Musila. Ve spodní vrstvě se pozůstatky mamutů nevyskytly, převládá opět liška a zajíc. Z hlediska ekonomie spotřeby je zajímavé, že tělní části s kvalitním masem, jako jsou kusy hrudníku koně, se našly v celistvém (tudíž nezkonsumovaném) stavu. Ze zajíců, vlků a lišek jsou doloženy i kosti tlapek (u šelem i s drápký), pocházející možná ze stažených kožešin.

VI. *Struktury*: řídkce rozvlečené kosti a artefakty, v sektoru z r. 1998 se nálezy podstatně zhušťují. Většina drobných úštěpků a mikrolitických čepelek se soustřeďuje v popelovitých polohách, procházejících napříč středem zkoumané plochy. Lze předpokládat, že tato distribuce souvisí s procesem úprav a vyměňování kamenných segmentů ve složených nástrojích, který se odehrával za působení tepla. Hrubší industrie leží většinou odhozena bokem jakožto důsledek tzv. centrifugálního efektu. Směrem k SV nálezový horizont pokračuje do vzdálenosti ještě min. 10 m, k JZ je rozorán.

VII. *Štípaná industrie*. Z odkryvu a sběrů P. Škrdly pochází již asi 31 tisíc kusů kamenné industrie (vesměs drobný odpad), vyrobené z 68% ze silicitu z krakovo-čenstochovské jury, 18% pazourku a 3% radiolaritu. V horním (nejbohatším) horizontu podíl jurských silicitů ještě narůstá (Škrdla et al. 2006, 230). Zastoupení zmíněných surovin mezi jednotlivými skupinami ŠI (jádra, úštěpy, čepele, nástroje) nebylo žel zatím sledováno. Po šesti kusech se objevil i křišťál a obsidián. Mezi 560 formálními nástroji tvoří 494 ks různé mikrolity včetně pilek, 10 ks čepelky a hroty otupeného boku, rydla (20) převažují čtyřnásobně nad škrabadly (5), vyskytly se též 2 kostěnkovské nože (dlátka) a 2 drobné hroty s vrubem. Na řadě hrůtků s tupeným bokem lze pozorovat ventroterminální plošné retuše (typ des Vachons). Geometrické mikrolity chybí. I když celkové množství artefaktů z obou nově rozlišených nálezových horizontů je zatím statisticky irelevantní, všechny zmíněné typologické rysy jsou jim společné.

VIII. *Kostěná industrie*: Fragment dlouhé mamutí kosti s oštipaným podélným lomem, koňské žebro s jemnými řezy a dvě další modifikované kosti.

IX. *Ozdobné předměty* zastupuje pouze malý fragment sobího parohu s několika paralelními zářezy.

X. *Zvláštnosti, manuporty*: křemenný valoun s pracovními stopami, valoun glaukonitického pískovce, 601 drobných kousků okru a 79 amorfních hrudek hlíny, patrně neúmyslně propálené v ohništi.

XI. *Ráz stanoviště*: pozůstatek stanice menšího rozsahu s převahou soba a nedostatkem mamuta v dochované fauně. Bohaté doklady lovu kožešinové zvěře kontrastují s nedostatkem škrabadel na zpracovávání kůží.

XII. *Uloženo*: ArÚB.

XIII. *Literatura*: ŠKRDLA 2005; ŠKRDLA ET AL. 2006; MUSIL 2005b.

Na temeni kopce kolem kaple sv. Rocha se vyskytuje podstatně méně čepelovitá industrie (z pazourku, ojedinelé ze zdslavického rohovce a z andezitu), bližší spíše miškovickému typu či aurignacienu. Na rozdíl od naší starší publikace (OLIVA 1998a) označuje P. ŠKRDLA (2005) tuto lokalitu jako Jarošov I.

64. **Březolupy** – „Čertoryje“ (okr. Uh. Hradiště)

I. *Poloha*: takto je na mapě označena rozsáhlá poloha východně od obce, zahrnující temeno v nm. v. 280 m a k západu (tj. k potoku Březnici) vybíhající hřbítok, klesající u objektů ZD na 220 m nm. Přesná provenience nálezů není známa. P. Škrdla identifikoval paleolitickou stanici na temeni rozsáhlého návrší v nm. v. 289 m.

II. *Sběry*: V. Hrubý r. 1945

III-VI. Chybějící údaje.

VII. *Štípaná industrie*: v archeologickém ústavu MZM se spolu s nepatinovanou industrií nachází i několik patinovaných artefaktů, jejichž souvislost s uvedenou polohou však není jistá: čepelka s ventrální strmou retuší, čepelka s nižší strmou retuší s výčnělkem, rohovcová (?) čepel s vruby, rydlový odštěp, 2 neretušované čepelky a 1 úštěpek. S výjimkou zmíněné čepele je vše vyrobeno z pazourku. V. Hrubý odtud uvádí jen nehojné sběry bílé patinovaného pazourkového materiálu, jež mají být v uherskohradištském muzeu. Sběry P.Škrdly vykazují archaičtější charakter, je však otázkou, zda pocházejí ze stejného místa.

XI. *Interpretace*: stopa mladopaleolitické stanice neznámého rozsahu a nejisté kulturní příslušnosti.

VIII-X. Jiné nálezy chybějí.

XII. *Uloženo*: MZM, MUH?

XIII. *Literatura*: HRUBÝ 1951, 77; ŠKRDLA 2005, 102.

65. **Pohořelice** – „Čtvrťky“ (okr. Zlín)

I. *Poloha*: severně od vsi při silnici na Kvítkovice na SZ svahu, snad v okolí kóty 247.

II. *Sběry*: dle zápisu ve zlínském muzeu při stavbě silnice r. 1935. Stopy sintru naznačují, že soubor pochází z původního uložení ve sprašovitém sedimentu.

III-VI. Bez údajů.

VIII. *Štípaná industrie* je vyrobena většinou z radiolaritu, podle P. Škrdly je zde však i 7 kusů z limnosilicitu, po dvou z pazourku a ze zdislavického rohovce a jeden ze silicitu krakovské jury. Tvoří ji atypické vysoké škrabadlo na velké pazourkové čepeli, 2 čepelová škrabadla, 3 rydla na lomech nebo přirozených plochách čepelí, 1 přelomené rydlo, 2 čepele s vruby, drasadlo na čepelovém polotovaru, malé drasadlo s příčnou ventrální retuší, 1 retušovaný zloemek, 10 úštěpů a zbytek jádra.

VIII-X. Jiné nálezy se nevyskytly.

XI. *Interpretace*: pozůstatky mladopaleolitického osídlení slabé intenzity

XII. *Uloženo*: muzeum ve Zlíně.

XIII. *Literatura*: SKUTIL 1940, 54; HRUBÝ 1951, 84; OLIVA 1998a; ŠKRDLA 2005, 128.

KYJOVSKÁ PAHORKATINA

66. **Kyjov-Boršov** (okr. Hodonín)

I. *Poloha*: hlinišť staré cihelny severně obce, těsně Z od potoka Kyjovky a silnice do Bohuslavic v mn. v. 205 m.

II. *Původ* kolekce není znám, asi před r.1949.

III-IV. *Stratigrafie a datování* postrádá podklady.

V. *Fauna*: v Kyjovském muzeu se mají nacházet 2 kly bez hrotů, dlouhé 2,2 a 1,8 m (archiv ArÚB, čj. 432/48).

VI. *Sídlištní struktury*: chybějí údaje.

VII. *Štípaná industrie*: J. SVOBODA (2000b) vyobrazuje 3 škrabadla, rydlo na lomu, 2 hranová rydla, kombinaci rydlo-hrot, čepel s vrubem, místně retušovaný čepelový úštěp, vesměs z pazourku. Nejvýraznějším artefaktem je velký pazourkový hrot s jemně otupenou obloukovitou hranou, blízký typu Chatelperron (o.c. obr. 1 vlevo). Tento hrot s inv. č. K 270 má ovšem pocházet ze Sobůlek, kde byl r. 1943 nalezen v „prstované popelnici“, a ostatní artefakty nemají uvedenou lokalitu. Souvislost s pojednávaným nalezištěm je tedy pouze hypotetická. Také moje zmínka o řapovém hrotu je mylná (OLIVA 1998a, 43).

VIII-X. Jiné nálezy chybí.

XI. *Interpretace*: snad útržek stanice lovců mamutů v terénu nezvykle vzdáleném od sítě větších řek. Pochybný původ všech artefaktů však reálnou existenci této stanice zpochybňuje.

XII. *Uloženo*: muzeum v Kyjově

XIII. *Literatura*: OLIVA 1998a, 43; SVOBODA 2000b.

FRYŠTÁCKÁ BRÁZDA

67. **Lechotice** (okr. Kroměříž)

I. *Poloha*: terénní výběžek z masívu kopce Skála (344 m), skloněný k severu k potoku Racková, nm. v. asi 240 m.

II. *Sběry* zde prováděl R. Janovský v letech 1919–1929.

III-IV. Bez stratigrafických a chronologických údajů.

V-VI. Fauna a sídlištní struktury nedochovány.

VII. *Štípanou industrií* jsem v důsledku žalostné situace sbírek holešovského muzea neměl možnost znovu prostudovat, takže následující výčet se zakládá na mých starších záznamech bez individuálního rozlišování surovin. Pazourek převládá nad radiolaritem, jenž ovšem může zčásti patřit k neolitické osadě. Nelze vyloučit ani přítomnost krakovského silicitu. Nástroje tvoří nevýrazné vysoké škrabadlo, kombinace úštěpového škrabadla s rydlem na lomu, rydlo boční klínové, několikanásobné klínové, ploché a 3 na lomu čepele, čepel s částečně otupeným bokem, 5 čepelí s jednostrannou retuší, vklesle retušovaná čepel, čepelka s ventrální jemnou retuší, jednostranně jemně retušovaný hrot bez patiny, vrub a 2 odštěpovače. Rydla jsou často polyedrická. V průvodní industrii se vyskytly 4 odražené hrany jader, 1 rydlový odštěp, 61 čepelí a čepelek, 16 kusů odpadu a 2 zbytky jader. Soubor doplňuje 9 kusů s místními retusemi.

O příslušnosti k pokročilé fázi mladého paleolitu svědčí vyspělá čepelová debitáž s pravidelnými úzkými čepelkami, typické čepelky a hroty s otupeným bokem se však nevyskytují (snad jen exemplář na tab. 1:12 s doplňkovou ventrobazální retuší, SKUTIL 1931a); objevují se ovšem i plošné a silné postranní retuše (hlavně na tab. I u SKUTILA 1931a), takže nelze vyloučit ani souvislost souboru s míškovickým typem.

VIII-X. Jiné nálezy nebyly hlášeny.

XI. *Interpretace*: stopy menší instalace z vyspělé fáze mladého paleolitu v poměrně odlehlé poloze, vzdálené od říční sítě.

XII. *Uloženo*: Muzeum v Holešově.

XIII. *Literatura*: SKUTIL 1931a, 3–8; OLIVA 1998a, 43–46.